

การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน กรณีศึกษาความผิดมูลฐานยาเสพติด

โดย

พันตำรวจโทสุนัย หาเรือนพีชน์
ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : กรณีศึกษาความผิดมูลฐานยาเสพติด

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย พันตำรวจโทสุนัย หาเรือนพีชน **หลักสูตร** วปอ. รุ่นที่ 57

การวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาว่าเหตุใดการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย กับสำนักงานงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) จึงยังไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งที่ผ่านมาแม้จะมีการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พร้อมของกลางยาเสพติดตลอดจนทรัพย์สินจำนวนมาก แต่ก็ยังมีการกระทำความผิดเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจให้มีการกระทำความผิด คือ เงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากที่ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด โดยผลประโยชน์ดังกล่าวถูกนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป ตลอดจนการสร้างอิทธิพลและเครือข่าย จนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดยังนำเงินและทรัพย์สินไปเปลี่ยนแปลงสภาพและเก็บรักษาไว้กับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิด เพื่อหลบเลี่ยงการดำเนินการยึดหรืออายัดของเจ้าหน้าที่ แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ที่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ก็ตาม แต่ต้องขึ้นอยู่กับผลคดีอาญาและต้องดำเนินการตามกำหนดระยะเวลา ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น มีลักษณะพิเศษเนื่องจากไม่ต้องรอผลคำพิพากษาในคดีอาญาหลัก ก็สามารถยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ แต่จากการศึกษาข้อมูลพบว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างๆ มีประสานความร่วมมือกับ สำนักงาน ปปง. จำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด จากการศึกษาข้อมูลพบว่ามีสาเหตุสำคัญมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนขาดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย , สำนักงาน ปปง. ไม่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้แจ้งเบาะแส ตลอดจนปัญหาจากโครงสร้างของ สำนักงาน ปปง. และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

กรณีดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะให้สำนักงาน ปปง. ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมายและระเบียบต่างๆ , ดำเนินการเผยแพร่ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2557 และดำเนินการให้เกิดรูปธรรม , จัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้าง สำนักงาน ปปง. ให้สอดคล้องกับภารกิจ

คำนำ

สถานการณ์ปัจจุบัน แม้จะมีการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดพร้อมของกลางยาเสพติดตลอดจนทรัพย์สินจำนวนมาก แต่ก็ยังมีการกระทำความผิดเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจให้มีการกระทำความผิด คือ เงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากที่ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด โดยผลประโยชน์ดังกล่าวถูกนำกลับมาใช้เป็นทุน ในการกระทำความผิดครั้งต่อไป ตลอดจนการสร้างอิทธิพลและเครือข่ายจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดจะนำเงินและทรัพย์สินไปเก็บรักษาไว้กับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดเพื่อหลบเลี่ยงการดำเนินการยึดหรืออายัดของเจ้าหน้าที่ แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ก็ตาม แต่ต้องขึ้นอยู่กับผลคดีอาญาและต้องดำเนินการตามกำหนดระยะเวลา ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น มีลักษณะพิเศษ เนื่องจากไม่ต้องรอผลคำพิพากษาในคดีอาญาหลัก ก็สามารถยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้ แต่จากการศึกษาข้อมูลพบว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างๆ มีการประสานความร่วมมือกับสำนักงาน ปปง. เพื่อให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ จำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับผลการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แสดงให้เห็นว่า สำนักงาน ปปง. ไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มากเท่าที่ควร จึงต้องมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ไปใช้ดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะสามารถตัดวงจรการกระทำความผิดมิให้อาชญากรและบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์นำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

พันตำรวจโท

(สุนัย หาเรือนพีชน์)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้โดยเฉพาะ อาจารย์ที่ปรึกษา พลตรีภุชญา สุทธานินทร์ นาวาเอกภานุ ไชยศิลป์ และนาวาตรี(หญิง) ยลรัตน์ คุ่มเปลี่ยน ที่ได้ให้คำแนะนำหลายด้านซึ่งทำให้การศึกษานี้ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาของ วปอ. รุ่น ๕๗ ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำต่างๆ ที่มีประโยชน์ระหว่างการนำเสนอความก้าวหน้าซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์

ขอขอบคุณวิทยากรในหลักสูตรทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ได้ทุ่มเทความสนใจและเวลาในการทำให้การอบรมหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ให้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ใน วปอ. รุ่น ๕๗ ที่ได้ให้คำชี้แนะและให้ความช่วยเหลือตลอดช่วงเวลาอบรม

ขอขอบคุณ พนักงานอัยการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด , สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ได้กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ศึกษานำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี หากรายงานฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

พันตำรวจโท

(สุนัย หาเรือนพิชน์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและสภาพของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการศึกษา	๕
วิธีการดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒ แนวคิดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกับทรัพย์สิน	๗
ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	
แนวคิดในการตรากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	๗
พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔	๑๒
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒	๑๔
ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยกองทุนการป้องกัน	๒๐
และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๖	
ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ	๒๑
และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗	
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ	๒๒
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔	
ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดี	๒๓
ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๔	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สรุป	๒๕
บทที่ ๓ การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๒๗
กระบวนการดำเนินกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๒๘
ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔	
กระบวนการดำเนินกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติ ๓๗	
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒	
ปัญหาการประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ปปง. กับ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	๔๘
สรุป	๕๐
บทที่ ๔ การกำหนดแนวทางและนโยบายในการแก้ปัญหาและอุปสรรค	๕๑
การกำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคในการเพิ่มประสิทธิภาพ	๕๑
ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	
สรุป	๕๗
บทที่ ๕ การกำหนดแนวทางและนโยบายในการแก้ปัญหาและอุปสรรค	๕๘
สรุป	๕๘
ข้อเสนอแนะ	๖๐
บรรณานุกรม	๖๔
ภาคผนวก	๖๖
ประวัติย่อผู้วิจัย	๗๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑-๑	ตารางข้อมูลการจับกุมคดียาเสพติด ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗	๒
๑-๒	ตารางข้อมูลการจับกุมคดียาเสพติด ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ถึง ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จำแนกตามข้อหา	๒
๑-๓	ตารางจำนวนคดีการดำเนินการกับทรัพย์สินของ สำนักงาน ป.ป.ส. ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๗	๔
๑-๔	ตารางข้อมูลการรับแจ้งเรื่องเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสำนักงาน ปปง. ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗	๔
๓-๑	เปรียบเทียบ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒	๔๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๓-๑	องค์ประกอบของอาชญากรรมยาเสพติด	๒๗
๓-๒	การดำเนินการยึด/อายัดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔	๓๖
๓-๓	การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒	๔๑

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณะกรรมการความสงบแห่งชาติ และรัฐบาลตระหนักว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญและส่งผลกระทบต่อประเทศไทย จึงกำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ” ยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษ ผู้ผลิต ผู้มีอิทธิพล และ ผู้ประพฤตินิยมชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศ เพื่อการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ามาในประเทศ ภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติและรัฐบาล โดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ/นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่องการปราบปรามและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ , ประกาศคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๙/๒๕๕๗ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๖/๒๕๕๗ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๗ เพื่อให้การปราบปรามและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด และดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ สามารถลดผลกระทบที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนและสังคมโดยรวม ซึ่งเป็นการวางนโยบายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจับกุมปราบปรามและดำเนินการกับทรัพย์สิน โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว

ตารางที่ ๑-๑ ตารางข้อมูลสถิติการจับกุมดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี
๒๕๕๓	๑๗๑,๑๙๘
๒๕๕๔	๓๑๘,๔๒๗
๒๕๕๕	๓๙๓,๙๗๓
๒๕๕๖	๔๔๕,๙๕๖
๒๕๕๗	๓๔๗,๐๒๘

ที่มา สำนักงาน ป.ป.ส. , ๒๕๕๗

ตารางที่ ๑-๒ ตารางข้อมูลการจับกุมคดียาเสพติด ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ถึง
๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จำแนกตามข้อหาที่ดำเนินคดี ดังนี้

ลำดับ	ข้อหา	จำนวนคดีแยกตามข้อหา
๑	ผลิต	๒๘,๖๔๓
๒	นำเข้า	๓,๐๒๐
๓	ส่งออก	๘๐๓
๔	จำหน่าย	๗๙,๔๘๖
๕	ครอบครองเพื่อจำหน่าย	๒๒๔,๐๒๗
๖	ครอบครอง	๓๖๖,๖๖๒
๗	เสพ	๕๕๓,๗๐๐
๘	อื่น ๆ	๒๒,๙๘๓
	รวม	๑,๒๗๙,๓๖๙

ที่มา สำนักงาน ป.ป.ส. , ๒๕๕๗

เมื่อพิจารณาการดำเนินคดีข้อหาในความผิดเกี่ยวกับ การผลิต การนำเข้า การส่งออก การจำหน่าย ครอบครอง และครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติด รวมทั้งสิ้นจำนวน ๗๐๒,๘๖๘ คดี โดยการกระทำความผิดข้อหาดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีการกระทำความผิดเป็นเครือข่ายและมีการแบ่ง

หน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งมอบยาเสพติดและการดำเนินการทางการเงิน และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กรณีดังกล่าวสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ทั้งตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ และตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

หน่วยงานหลักในการดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดยาเสพติด คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ และสำนักงาน ป.ป.ง. โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ แม้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ได้นิยามความหมายคำว่า “ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด รวมถึง ทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไป รวมทั้งประโยชน์และดอกผลจากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ” ซึ่งทำให้สามารถริบทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ รวมทั้งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดครั้งก่อนๆ ได้ก็ตาม แต่การริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีการกระทำความผิดอาญาและศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดก่อน จึงจะสามารถดำเนินการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ และกฎหมายกำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการร้องขอให้ริบทรัพย์สิน ภายใน ๑ ปี นับแต่ศาลมีคำพิพากษา ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ จึงไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ในบางกรณี ซึ่งเป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติให้สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้ว่าจะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพไปที่ทอดก็ตาม อีกทั้งบัญญัติภาระการพิสูจน์เรื่องทรัพย์สินเป็นของผู้กล่าวอ้างหรือผู้รับโอน และเป็นการดำเนินการทางแพ่ง รวมทั้งสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ในกรณีที่ไม่สามารถริบทรัพย์สินได้ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔

ตารางที่ ๑-๓ ตารางจำนวนคดีการดำเนินการกับทรัพย์สินของ สำนักงาน ป.ป.ส.
ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๗

ปี พ.ศ.	จำนวนเรื่องที่ตรวจสอบ
๒๕๕๓	๑,๗๙๒
๒๕๕๔	๒,๗๖๑
๒๕๕๕	๔,๙๕๕
๒๕๕๖	๔,๖๐๙
๒๕๕๗	๒,๗๔๓
รวมจำนวน	๑๖,๘๖๐

ที่มา สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน สำนักงาน ป.ป.ส. , ๒๕๕๗

ตารางที่ ๑-๔ ตารางข้อมูลการรับแจ้งเรื่องเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติด ของสำนักงาน ป.ป.ง. ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๗

ปี พ.ศ.	จำนวนเรื่องที่รับ
๒๕๕๓	๒๖๓
๒๕๕๔	๒๕๕
๒๕๕๕	๓๓๘
๒๕๕๖	๒๕๖
๒๕๕๗	๒๒๓
รวม	๑,๓๓๕

ที่มา รายงานประจำปี ของสำนักงาน ป.ป.ง. , ๒๕๕๗

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถยึดอายัดได้ทั้งตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ เมื่อพิจารณาในช่วงเวลา ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๓ - พ.ศ.๒๕๕๗ สำนักงาน ป.ป.ส. ได้รับรายงานคดียาเสพติด จำนวน ๑,๒๗๙,๓๖๙ คดี ดำเนินการตรวจสอบ จำนวน ๑๖,๘๖๐ คดี ส่วนสำนักงาน ป.ป.ง. ได้รับรายงานคดียาเสพติด จำนวน ๑,๓๓๕ คดี เมื่อพิจารณาจากข้อมูลรายงานการจับกุมคดียาเสพติดอันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ.๒๕๔๒ สำนักงาน ปปง. ได้รับเรื่องเพื่อพิจารณาดำเนินการเพียงร้อยละ ๐.๑๐ ของจำนวนคดีที่เกิดขึ้น แสดงว่าที่ผ่านมายังไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้มากเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า แม้จะมีกฎหมายที่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งสองฉบับ แต่การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนากระบวนการผลิต จำหน่าย ทำให้ยากต่อการจับกุมและตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จึงต้องมีการประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะสามารถตัดวงจรการกระทำความผิดมิให้อาชญากรนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ได้ต่อไป จากข้อมูลผลการจับกุมดำเนินคดี และข้อมูลการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของ สำนักงาน ปปง. ดังที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สำนักงาน ปปง. ไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้มากเท่าที่ควร จึงเป็นประเด็นที่ต้องทำการวิจัยศึกษาว่าเหตุและปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย กับ สำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสาเหตุ และปัจจัยที่มีผลต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ไปดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๒. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ไปใช้ดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษารายงานการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และรายงานการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๓ – พ.ศ.๒๕๕๗

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษา วิเคราะห์การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมุ่งเน้นสาเหตุ และปัจจัยที่มีผลต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ไปดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้ข้อมูลจากกฎหมาย ระเบียบ กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และรายงานการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. และรายงานการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ง. ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๓ ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๗ รวมทั้งการร่วมสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงานและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขให้เป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ให้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบสาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ไปดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๒. ทำให้ทราบแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ,สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด , กรมสอบสวนคดีพิเศษ) ในการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มาใช้เป็นมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดให้มากขึ้น

คำจำกัดความ

ผู้กระทำความผิด	หมายถึง ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

บทที่ ๒

แนวคิดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกับทรัพย์สินของ ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

แนวคิดในการตรากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้มีมติเกี่ยวกับการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดออกมาหลายฉบับนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๘๐ ถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๗ และในปี ค.ศ. ๑๙๘๘ องค์การสหประชาชาติได้มีมติกำหนดอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ (Vienna Convention: United Nations Vienna Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drug Psychotropic Substances) ในขณะนั้นมีประเทศที่ลงนามรับรอง ๗๑ ประเทศ ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมด้วยแต่ไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาดังกล่าว เนื่องจากอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดให้มีความผิดอาญาฐานฟอกเงินเพื่อให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหากฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว แต่ขณะนั้นประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายภายในเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีเพียงกฎหมายที่ใกล้เคียงในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทต่างๆ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินได้โดยตรง จึงจำเป็นต้องดำเนินการร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวได้ จึงเป็นเหตุผลข้อหนึ่งในการร่างกฎหมายดังกล่าวอันเนื่องมาจากเหตุปัจจัยจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกด้านหนึ่ง คือ สืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลและสถาบันการเงินไม่มีมาตรการในการต่อต้านการฟอกเงินและการฟอกเงินไม่เป็นความผิดทางอาญา กฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้นไม่อาจนำไปใช้ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้โดยตรง เพราะกฎหมายแต่ละฉบับมีข้อจำกัดและขอบเขตของการบังคับใช้ที่ไม่ครอบคลุมทั้งระบบของการฟอกเงิน รัฐบาลทุกสมัยต่างก็มีนโยบายเรื่องการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่ไม่มี

นโยบายในกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เห็นโดยตรง เช่น รัฐบาลสมัย ๆ หนึ่ง พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ คงกล่าวไว้เฉพาะเรื่องป้องกันและปราบปรามการผลิตและการค้ายาเสพติด ยาบ้า และวัตถุออกฤทธิ์ แต่ก็ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จนกระทั่งรัฐบาลสมัย ๆ หนึ่ง นายชวน หลีกภัย จึงได้มีนโยบายที่เด่นชัดในการเร่งผลักดันกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการผลักดันกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นที่แน่ชัดแล้ว จึงได้มีการดำเนินการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเป็นทางการและได้มีการพิจารณาแก้ไขร่างกฎหมายฉบับนี้มาจนกระทั่งคณะกรรมการร่วมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กลับไปยังสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและมีมติผ่านความเห็นชอบและวุฒิสภาพิจารณา มีมติผ่านความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้จึงผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาตามที่คณะกรรมการร่วมเสนอ และเมื่อประกาศใช้จึงได้ใช้ชื่อว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๒ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย ทั้งมาตรการทางอาญาและมาตรการทางแพ่ง โดยมาตรการทางอาญา บัญญัติให้การกระทำ หรือเว้นกระทำการซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด และมีบทลงโทษหากมีการกระทำในลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นการพิจารณาดำเนินการกับตัวบุคคล (in personal) ซึ่งเป็นผู้กระทำการพิสูจน์การกระทำความผิด ต้องเป็นการพิสูจน์โดยกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในคดีอาญา ซึ่งจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงจนปราศจากความสงสัย (beyond reasonable doubt) ว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริง หากมีข้อสงสัยตามสมควรศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ส่วนมาตรการทางแพ่งนั้น เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน พิจารณาจากการได้มาซึ่งทรัพย์สินของเจ้าของ หรือผู้ครอบครองว่าได้มาชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ อย่างไร หากไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมตกเป็นของแผ่นดิน แต่หากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็ต้องคืนทรัพย์สินนั้น ให้แก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิต่อไป ตามหลักกรรมสิทธิ์ในทางแพ่ง ซึ่งการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (In rem) นั้น เป็นการดำเนินการกับทรัพย์สิน มิได้เป็นการดำเนินการกับตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐานโดยตรง ดังนั้นการพิสูจน์ว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่ นั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการกำหนดแนวทางการพิสูจน์ไว้อย่างกว้างๆ และให้นำหลักตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ เช่น การรับฟังพยานหลักฐานแบบการชั่งน้ำหนักพยาน (preponderance of the evidence) เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และข้ออ้างของผู้กล่าวอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ฟังไม่ขึ้น

ทรัพย์สินดังกล่าวก็ต้องตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

พระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไป ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ ดังนั้น การพิจารณาว่าจะให้ทรัพย์สินใดตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ จะพิจารณาจากตัวทรัพย์สินนั้นโดยตรงว่า ทรัพย์สินที่จะดำเนินการยึด หรืออายัด หรือยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ อย่างไร หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการแปรสภาพทรัพย์สิน หรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้ผูกติดกับการดำเนินคดีอาญาของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นหลัก กล่าวคือ ไม่ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงจะถูกลงโทษตามคำพิพากษาในคดีอาญาหรือไม่ ก็สามารถดำเนินการยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งในจำนวนความผิด ๒๕ มูลฐาน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจำนวน ๔ ครั้ง คือ ครั้งแรกโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๖ ครั้งที่สอง โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ ครั้งที่สาม โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๒ และครั้งที่สี่ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดความผิดมูลฐานซึ่งสามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ในมาตรา ๓ จำนวน ๒๕ มูลฐาน คือ

(๑) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(๒) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(๓) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(๔) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(๕) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(๖) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโหลตามประมวลกฎหมายอาญา

(๗) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๘) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๙) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในแต่ละครั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยคน หรือมีวงเงินในการกระทำผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(๑๑) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ชื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

(๑๒) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์และตัวตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอมหรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา อันมีลักษณะเป็นการค้า

(๑๔) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

(๑๕) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

(๑๖) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

(๑๗) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(๑๘) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ ทรัพย์กรรโชก ทรัพย์ริบเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

(๑๙) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(๒๐) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(๒๑) ความผิดเกี่ยวกับอาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ของอาวุธที่ใช้หรืออาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ๒๕๕๗ : ๖)

นอกจากความผิดมูลฐาน ๒๑ มูลฐาน ดังกล่าวยังมี พระราชบัญญัติอื่นที่บัญญัติให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินั้น สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินได้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถาบันสงเคราะห์ หรือ สถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหรือหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพ หรือการรื่นเริงต่างๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชื้อ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ความผิดตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ๒๕๕๗ : ๔๔)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๔ ให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๕๒ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ๒๕๕๗ : ๕๐)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ๒๕๕๖

มาตรา ๑๖ ผู้ใดจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ โดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงิน หรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้น เป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือโดยเจตนาให้เงินหรือทรัพย์สิน หรือดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือของบุคคล หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

วรรค ๖ ให้ความผิดตามมาตรา นี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ๒๕๕๗ : ๓๕๔)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖

มาตรา ๒๒ ให้การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในอาชญากรรมข้ามชาติตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ๒๕๕๗ : ๕๓)

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๗ เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใดๆ ก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามี่เหตุอันสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา จะยื่นคำร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาได้ เว้นแต่จะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ในกรณี que พบว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มเติมอีก ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

มาตรา ๒๙ บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ศาลสั่ง ริบทรัพย์สินนั้นเว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มาตรา ๓๑ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ให้ตกเป็นของกองทุน

มาตรา ๓๗ การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๑๙ คณะอนุกรรมการกองทุนมีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบน แก่ผู้ซึ่งชี้แนะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบถึงตัวทรัพย์สินแหล่งที่มาหรือสถานที่ตั้งของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีข้อมูลหรือพยานหลักฐานพอสมควรที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน จนมีผลทำให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน เงินสินบนที่จะจ่ายตามวรรคหนึ่ง ให้คณะอนุกรรมการกองทุนกำหนดโดยพิจารณาถึงประโยชน์ของข้อมูล และพยานหลักฐานที่จะได้รับจากผู้ชี้แนะ และมูลค่าของทรัพย์สินโดยให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละสิบห้าของเงินที่คำนวณได้จากราคาทรัพย์สินที่ประเมินได้ในวันที่ยึด หรืออายัดทรัพย์สินหรือของราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดแล้วแต่กรณี หักด้วยค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

ข้อ ๒๐ คณะอนุกรรมการกองทุนมีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินรางวัลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ซึ่งทำหน้าที่สอบสวน สืบสวนหรือจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือตรวจค้นขยายผล เพื่อหาหลักฐานและทรัพย์สินในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จนมีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน โดยให้จ่ายได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบห้าของเงินที่คำนวณได้จากราคาทรัพย์สิน ที่มีการประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือของราคาที่ได้จากการขายทอดตลาด แล้วแต่กรณี หักด้วยค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาทรัพย์สินหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น หากทรัพย์สินได้มีการจ่ายเงินรางวัลแต่ไม่มีการจ่ายเงินสินบนให้นำเงินสินบนในส่วนนั้นจ่ายเป็นเงินรางวัลเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

ทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัตินี้ คือ ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่กฎหมายไม่ใช่คำว่า “ ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ” ก็เพราะทรัพย์สินนั้นอาจมีการนำไปเปลี่ยนสภาพ แลกเปลี่ยน หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดให้ทรัพย์สินนั้นไม่อยู่ในสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง ดังนั้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด กฎหมายบัญญัตินิยามไว้ใน มาตรา ๓ ดังนี้

“ ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ” หมายความว่า

(๑) เงิน หรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานตาม (๘) ของบทนิยามคำว่า “ ความผิดมูลฐาน ” ด้วย

(๒) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน ตาม (๑) หรือ

(๓) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (๑) หรือ (๒)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (๑) (๒) หรือ (๓) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด”

หมวด ๖ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรา ๔๘ ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมี

กำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุงบที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนด ระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และในกรณีเช่นว่านี้ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินดังกล่าวภายในสองปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา ให้สำนักงานดำเนินการนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุนและในกรณีที่ผู้มาขอรับคืนโดยใช้สิทธิ์ขอรับคืนตามกฎหมายอื่นซึ่งสามารถทำได้ถึงแม้จะเกินกว่ากำหนดสองปี ให้สำนักงานส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้มาขอรับคืน หากไม่อาจส่งคืนทรัพย์สินได้ให้คืนเป็นเงินจากกองทุนแทน หากยังไม่มีผู้มารับคืน

เมื่อล่วงพ้นปีสิบปี ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน หรือเงินในระหว่างที่ยังไม่มีผู้มารับคืนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่งกับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และถ้ามีหลักฐานแสดงว่า ผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายใน ความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้น ดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน

มาตรา ๕๐ ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา ๔๙ อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๕๑ โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

(๒) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทาง ศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตาม มาตรา ๔๙ อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์ โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทาง กุศลสาธารณะ

มาตรา ๕๑ เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๔๙ แล้ว หาก ศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็น เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงินให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่น ให้ดำเนินการตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิด

ฐานพอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอน มาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี

มาตรา ๕๑ /๑ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตาม คำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ ถ้าศาลทำการไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง แล้วเห็นว่าฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าการต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา ๕๐ ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทนแล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๕๐ ได้เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าวและให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีกก็ให้พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๕ หลังจากทีพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๕๔ หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้ พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา ๕๑ ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้วให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๕๖ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา ๔๘ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้ทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๗ การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้น ไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคาแล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๙ การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

หมวด ๖/๑ กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา ๕๙/๑ ให้จัดตั้งกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี การตรวจค้น การยึดหรืออายัด การบริหารจัดการทรัพย์สิน การแจ้งเบาะแส การคุ้มครองพยาน หรือ การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการสนับสนุนหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนในการดำเนินการนั้น

(๒) ส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เกี่ยวกับการเผยแพร่และการให้ข้อมูลข่าวสาร การประชุมหรือการจัดการศึกษาอบรม การร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และการดำเนินการเพื่อสนับสนุนมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(๓) ดำเนินกิจการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๙/๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงินเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๙/๒ กองทุนตามมาตรา ๕๙/๑ ประกอบด้วยทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินที่ให้นำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๕๑
 (๒) ทรัพย์สินที่เก็บรักษาซึ่งไม่มีการขอรับคืนตามมาตรา ๔๙ และ
 มาตรา ๕๑/๑

(๓) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้
 (๔) ทรัพย์สินที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐของไทยหรือของต่างประเทศ
 (๕) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) มาตรา ๕๙/๓ กองทุนตามมาตรา ๕๙/๒ ให้เป็นของสำนักงานโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๕๙/๔ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการเก็บรักษาทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๙/๕ อำนาจหน้าที่ในการบริหาร การจัดการ การจัดหาผลประโยชน์ การจำหน่าย ทรัพย์สินและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๙/๖ ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือหรือ สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายจากกองทุน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๙/๗ ภายในหกเดือนนับจากวันสิ้นปีงบประมาณ ให้เลขาธิการเสนอบุคคลและรายงานการจ่ายเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้ว ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรองต่อคณะกรรมการและรัฐมนตรี

มาตรา ๕๙ /๖ ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงานบุคคลภายนอกพนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายจากกองทุน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยกองทุน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๙ คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ง. เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุน
- (๒) กำกับ ควบคุม และบริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบนี้
- (๓) กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และข้อบังคับในการปฏิบัติงานในกองทุน
- (๔) พิจารณารายงานผลการดำเนินงานประจำปีของกองทุน รายงานงบบุคคล และรายงานการจ่ายเงินของกองทุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วที่สำนักงานเสนอ
- (๕) พิจารณากำหนดตำแหน่งและอัตราค่าจ้างพนักงานกองทุน
- (๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือหรือพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร
- (๗) ดำเนินการด้านการเงินการคลังตามแนวทางของรัฐ
- (๘) ปฏิบัติงานอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์กองทุน

ข้อ ๑๐ การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมในการประชุมคณะกรรมการกองทุน ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมการลงมติ

ของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้

ข้อ ๑๑ กองทุน ประกอบด้วย

- (๑) ทรัพย์สินที่ให้นำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๕๑
- (๒) ทรัพย์สินที่เก็บรักษาซึ่งไม่มีการขอรับคืนตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๑/๑
- (๓) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้
- (๔) ทรัพย์สินที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐของไทยหรือของต่างประเทศ
- (๕) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔)

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๑๐ ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก พนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังนี้

(๑) จ่ายให้แก่สำนักงานเพื่อจัดสรรให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่ช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไข ดังนี้

(ก) ให้จ่ายได้ในกรณีที่สำนักงานได้มีการส่งเงินเข้ากองทุนไม่ต่ำกว่า ๒๐ ล้านบาท ต่อปีงบประมาณ

(ข) ให้จ่ายได้ในอัตราร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเงินที่สำนักงานส่งเข้ากองทุน แต่ทั้งนี้จำนวนเงินที่ส่งเข้ากองทุนที่ใช้คำนวณต้องไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท

(ค) การจัดสรรเงินให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และอัตราที่สำนักงานกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกองทุน

(๒) จ่ายให้แก่บุคคลภายนอกผู้แจ้งความนำสืบทรัพย์สินซึ่งไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ และไม่ใช่มิมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข ดังนี้

(ก) การนำสืบทรัพย์สินดังกล่าวเป็นผลให้ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินและเป็นที่ยุติ ตามมาตรา ๕๓

(ข) การแจ้งความนำสืบทรัพย์สินของบุคคลภายนอกดังกล่าวจะต้องไม่เป็นคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ตามปกติวิสัยจะต้องตรวจพบได้อยู่แล้ว

(ค) การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้แจ้งความนำสืบทรัพย์สิน ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการกองทุนที่จะพิจารณาตามความเหมาะสม และเพื่อประโยชน์ของทางราชการ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๑ ล้านบาทต่อคดี

ข้อ ๑๑ ผู้แจ้งความนำสืบทรัพย์สินตามข้อ ๑๐ (๒) ต้องแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือในเรื่องดังกล่าวจากเลขาธิการก่อนมีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามแบบรับแจ้งทำยระเบียบนี้ โดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดรายการว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน และเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินนั้นโดยชัดแจ้ง ซึ่งเป็นผลให้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวจนศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ตกเป็นของแผ่นดินและเป็นที่ยุติตามมาตรา ๕๓ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งจะต้องส่งไปรับแจ้งความนำสืบทรัพย์สินพร้อมหลักฐานในการรับแจ้งให้สำนักงานเพื่อลงทะเบียนรับเรื่องภายใน ๗ วันนับแต่วันได้รับแจ้ง การลงทะเบียนนั้นให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔ และ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐานให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าว ดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดฐานพอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดฐานพอกเงินฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้น แล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรับรายงานสำนักงานตามแบบที่เลขาธิการประกาศกำหนด

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ใดหรือหน่วยงานใด ได้ทำการสืบสวนสอบสวนใน ความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งอยู่แล้วก็ให้ถือปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

นอกจากการรายงานตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็น ในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานอาจขอให้หัวหน้า พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนแจ้งหรือรายงาน ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาอีกก็ได้

ลักษณะคดีที่ต้องรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๖ แห่งระเบียบนี้ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๒), ๒๕๕๗)

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เลขาธิการ ส่วน ราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจต่างๆ อาจทำข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติการ ดังกล่าวข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นนั้น เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ให้ความ เห็นชอบแล้ว (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ๒๕๔๔)

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๔ ให้หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการ ฟอกเงิน และพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน

ข้อ ๕ เมื่อมีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน นอกจากพนักงานสอบสวนดำเนินคดีในความผิดมูลฐานนั้นแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้น รายงานหัวหน้าหน่วยงานภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่วันที่รับคำ ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุม เพื่อให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาสั่งการให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ สืบสวนว่ามี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยหรือไม่ และให้ปฏิบัติ ตามข้อ ๑๑ ของระเบียบนี้

ข้อ ๖ ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้สืบสวนสรุปผลการสืบสวนทั้งข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และมีความเห็นรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงาน เพื่อพิจารณาสั่งการดังนี้

๖.๑ กรณีผลการสืบสวนไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน ให้หัวหน้าหน่วยงานส่งระงับการสืบสวน

๖.๒ กรณีผลการสืบสวนมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงินให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาจัดให้มีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป แล้วรีบรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ผ่านส่วนปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ปปป.ตร.) ตามแบบรายงานท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๗ ในกรณีที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเบื้องต้นให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสืบสวน ให้ส่งผู้รับผิดชอบดำเนินการสืบสวน ผลการสืบสวนเป็นประการใดให้ดำเนินการตามข้อ ๖ และในกรณีที่ยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีในความผิดฐานฟอกเงินได้ ให้แจ้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบด้วย

ข้อ ๘ กรณีที่พบว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน กระทำในรูปขบวนการหรือครอบคลุมหลายท้องที่ หรือเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ให้ดำเนินการ ดังนี้

๘.๑ หากเป็นการกระทำความผิดมูลฐานในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

๘.๒ หากเป็นการกระทำความผิดฐานอื่น ให้ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลางหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

ข้อ ๙ ในการสอบสวนดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จะมอบหมายให้ผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็ได้

ข้อ ๑๐ ในการสืบสวนสอบสวน จับกุม หรือตรวจค้นของเจ้าพนักงานตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น หากพบทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่อาจจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยเร็ว เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในกรณีที่พบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้หัวหน้าหน่วยงานรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยเร็ว

ข้อ ๑๑ การดำเนินการของเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อพบว่าบุคคล หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ปฏิบัติดังนี้

๑๑.๑ ในกรณีที่บุคคล ให้บันทึกข้อมูลส่วนตัวของบุคคลนั้นโดยให้ปรากฏ รายละเอียดของความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอนทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และรายละเอียดของความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แล้วรวบรวมไว้ในสารบบควบคุมการสืบสวน

๑๑.๒ ในกรณีที่เป็นพยานหลักฐานอื่น ให้บันทึกรายละเอียดของความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างพยานหลักฐานนั้นกับเจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอนทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และรายละเอียดของความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างพยานหลักฐานนั้นกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แล้วรวบรวมไว้ในสารบบควบคุมการสืบสวน

๑๑.๓ ในกรณีที่มีการยึดหรืออายัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เจ้าพนักงานตำรวจแจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ข้อ ๑๒ ให้หัวหน้าหน่วยงานจัดให้มีสารบบควบคุมการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงินไว้เพื่อตรวจสอบ ส่วนสมุดสารบบควบคุมการสอบสวนให้ถือปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับว่าด้วยการสอบสวน

ข้อ ๑๓ การสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนดำเนินคดีอาญา และมาตรการในการควบคุมตรวจสอบเร่งรัดการสอบสวนคดีอาญาตามคำสั่ง ตร.ที่ ๙๖๐/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ ยกเว้นคดีตาม ข้อ ๑.๑.๑ และ ๑.๑.๒ ของคำสั่งดังกล่าว เนื่องจากการสอบสวนคดีความผิดฐานฟอกเงินจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการสอบสวนมากกว่าคดีอาญาทั่วไป แต่เพื่อให้การสอบสวนความผิดฐานฟอกเงินเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพจึงให้ รายงานความคืบหน้าในการสอบสวนให้หัวหน้าหน่วยงานทราบทุกกระยะ ๓๐ วัน เพื่อเร่งรัดให้การสอบสวนเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

สรุป

ปัจจุบันอาชญากรได้นำเม็ดเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดไปลงทุนในทางลับ ในลักษณะการฟอกเงิน และได้ขยายฐานเครือข่ายอาชญากรรมต่อเนื่องไปจนเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ประเทศไทยมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหลายฉบับแล้ว อาทิ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ เป็นต้น แม้กฎหมายดังกล่าวจะมีมาตรการในการรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการ

กระทำผิดแล้ว แต่ยังมีข้อบกพร่อง เนื่องจากมีช่องว่างกฎหมาย ไม่อาจดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปในรูปแบบการพอกเงินได้ ต่อมาประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วยคารตต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.๑๙๘๘ (Vienna Convention ๑๙๘๘) ซึ่งจะต้องบัญญัติฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน ต่อมาจึงได้บัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ขึ้น โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

ในส่วนของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ นั้น ถือว่าเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อมุ่งที่จะปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีการนำมาตราการพิเศษต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการของประมวลกฎหมายอาญา เช่น การนำเอาหลักเรื่องการคบคิดกัน (conspiracy) มาใช้หรือมีการขยายหลักของเรื่องการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญา ส่งผลทำให้สามารถริบทรัพย์สินได้มากขึ้น ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปกี่ครั้ง แต่ในกรณีศาลยกฟ้อง หรือในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ หรือกรณีที่ไม่ได้ดำเนินการยื่นคำร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ก็ไม่สามารถดำเนินการขอให้ริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

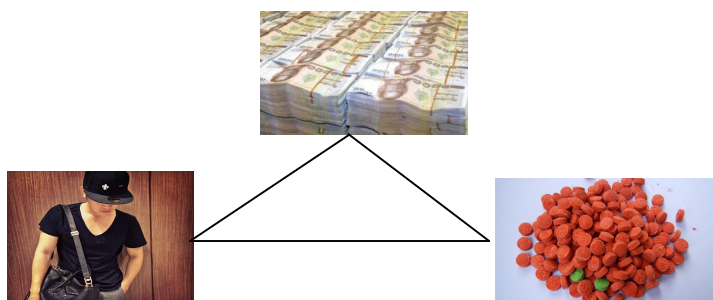
พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไปได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำมาตราการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ ดังนั้น การพิจารณาว่าจะให้ทรัพย์สินใดตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ จะพิจารณาจากตัวทรัพย์สินนั้นโดยตรงว่า ทรัพย์สินที่จะดำเนินการยึด หรืออายัด หรือยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินหรือไม่อย่างไร หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการแปรสภาพทรัพย์สิน หรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้ผูกติดกับการดำเนินคดีอาญาของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นหลัก กล่าวคือ ไม่ว่าจะผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงจะถูกลงโทษตามคำพิพากษาในคดีอาญาหรือไม่ ก็สามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

บทที่ ๓

การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศไทยนับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร โทรคมนาคม ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น มีมูลเหตุจูงใจมาจากผลตอบแทนหรือผลกำไรที่ได้รับนั้นสูงมาก ทำให้ผู้กระทำความผิดเล็งเห็นว่าคุ้มกับการเสี่ยงที่จะกระทำความผิดโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย แม้ว่ารัฐบาลทุกรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นอย่างมาก ด้วยการกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งมีการนำกระบวนการทางกฎหมายออกมาบังคับใช้อย่างเด็ดขาดและจริงจังก็ตาม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดจนสามารถมีผลการดำเนินการในด้านต่างๆ สูงขึ้นมากกว่าหลายปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลมากนัก ด้วยข้อจำกัดและเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสถานการณ์ความมั่นคง ที่มีส่วนให้ปัญหายาเสพติดขยายตัวมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งทางตรงและทางอ้อมในกระบวนการยาเสพติด ในการสนับสนุนช่วยเหลือ ค้ำครองหรือแสวงหาผลประโยชน์จากรายได้การค้ายาเสพติด การปฏิบัติหน้าที่ที่ขาดความต่อเนื่องจริงจังในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินจำนวนมากที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด ทำให้นักค้ายาเสพติดใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดขยายเครือข่าย และสร้างอิทธิพลในพื้นที่ ซึ่งองค์ประกอบของอาชญากรรมยาเสพติดมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ คน (ผู้ค้ายาเสพติด), ยาเสพติด และ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติด

แผนภาพที่ ๓-๑ องค์ประกอบของอาชญากรรมยาเสพติด

ในอดีตการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นผู้เสพ ผู้ครอบครอง ผู้จำหน่าย หรือผู้ผลิต ฯลฯ และ ของกลางยาเสพติด เช่น ยาบ้า ยาไอซ์ เฮโรอีน ฯลฯ ในแต่ละคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมของกลางยาเสพติดและเงินจำนวนมาก แต่ก็ยังมีผู้กระทำความผิดเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจให้มี การกระทำความผิด คือ เงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากที่ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด โดยผลประโยชน์ดังกล่าวถูกนำกลับมา ใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป ตลอดจนการสร้างอิทธิพลและเครือข่ายจนกลายเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดจะนำเงินและทรัพย์สินไปเก็บรักษาไว้กับบุคคลใน ครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดเพื่อหลบเลี่ยงการดำเนินการยึดหรืออายัดของเจ้าหน้าที่ โดยกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

กระบวนการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

ในส่วนของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ นั้น ถือว่าเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อมุ่งที่จะปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีการนำมาตรการพิเศษต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างไปจาก หลักการของประมวลกฎหมายอาญา เช่น การนำเอาหลักเรื่องการคบคิดกัน (conspiracy) มาใช้ หรือ มีการขยายหลักของเรื่องการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญา ส่งผลทำให้สามารถริบทรัพย์สินได้มาก ขึ้น ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะมีการเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง โดยกำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการ ปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบและยึดหรืออายัดและนำไปสู่การริบทรัพย์สินที่ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น แต่ในกรณีที่ศาลยกฟ้องหรือในกรณีที่ พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ หรือ กรณีที่ไม่ได้ดำเนินการยื่นคำร้อง ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ก็จะไม่สามารถดำเนินการขอให้ริบทรัพย์สินตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ และโดยหลักการทางอาญาเกี่ยวกับ “ กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง ” (ex post facto law) ดังนั้น จึงไม่สามารถดำเนินการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดที่ได้มาจากการกระทำความผิดก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับได้

๑. ลักษณะของการริบทรัพย์สิน

การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ แบ่งการริบทรัพย์สินเป็น ๒ ประเภท คือ การริบทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดีอาญา และการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยลักษณะของการริบทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดีอาญานั้น แม้ศาลจะพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ กฎหมายก็กำหนดให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นเสียให้สิ้นโดยไม่คำนึงถึงว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ซึ่งมีลักษณะเหมือนการริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ส่วนการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ตามพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะเป็นโทษในทางอาญา โดยมาตรา ๓๒ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้วางหลักไว้ว่า ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องหรือศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นอันสิ้นสุด และถ้าศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยหรือผู้ต้องหาในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจึงจะสามารถริบทรัพย์สินได้ การริบทรัพย์สินประเภทนี้ จึงมีลักษณะเป็นโทษเนื่องจากศาลจะสั่งริบได้ต่อเมื่อมีคำพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๒. การริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐

ทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดียาเสพติด ได้แก่ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใด ที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด เช่น เครื่องอัดไฮโดรลิกสำหรับอัดเฮโรอีน รถยนต์ที่ใช้ในการขนส่งยาเสพติด การดำเนินการเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลางเหล่านี้ ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวน ต้องทำการสืบสวน สอบสวน จับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและยึดของกลางไปตามอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อน แต่เมื่อส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลที่พิจารณาคดียาเสพติดนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในการพิจารณาสั่งคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินซึ่งของกลางนี้ โจทก์มีหน้าที่นำพยานหลักฐานเข้าสืบให้ได้ความตามคำร้อง ถ้ามีผู้ร้องเข้ามาโดยอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ผู้นั้นก็มีสิทธินำพยานหลักฐานเข้าสืบพิสูจน์ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

๒.๑ ขั้นตอนดำเนินการเพื่อขอให้ศาลสั่งริบ

การดำเนินการต่อทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติด (มาตรา ๓๐) ในชั้นจับกุมและสอบสวนเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อสำนวนการสอบสวนคดียาเสพติดนั้นมาถึงพนักงานอัยการตามคำขอให้ริบของกลางในคดีของพนักงานสอบสวนให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล (มาตรา ๓๐) ที่พิจารณาคดียาเสพติดนั้น เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน

ของกลางในคดี ตกเป็นของกองทุนป้องกันปราบปรามยาเสพติด จากนั้นพนักงานอัยการจะมีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศการยื่นคำร้องให้ศาลริบทรัพย์สินดังกล่าว ในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นที่ศาลพิจารณาคดีตั้งอยู่เป็นอย่างน้อย ๒ วันติดต่อกัน เพื่อเป็นการแจ้งให้เจ้าของทรัพย์สินมาร้องขอทรัพย์สินคืนโดยต้องยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ซึ่งผู้มีหน้าที่ต้องประกาศตามมาตรา ๓๐ นี้ ในทางปฏิบัติ คือ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้

๒.๒ การพิจารณาวินิจฉัยของศาล

การริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ริบทรัพย์สินทั้งสิ้นแม้จำเลยในคดีนั้นไม่อุทธรณ์โทษตามคำพิพากษาก็ตาม แต่การที่ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินได้ต้องพิจารณาพยานหลักฐานนำสืบให้ได้ความว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเจ้าของทรัพย์สินจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่เห็นสมควรสงสัยจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ในการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี เพื่อมิให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าว แต่ถ้าเจ้าของพิสูจน์ไม่ได้หรือไม่มีผู้ใดร้องขอเข้ามาในคดีก็ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้หลังพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันแรกของการประกาศลงหนังสือพิมพ์ซึ่งในการนี้กฎหมายตัดสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินโดยจะอ้างว่ามีได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดและร้องขอคืนทรัพย์สินภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖ ไม่ได้ ดังนั้น การริบทรัพย์สินของกลางในคดี ตามมาตรา ๓๐ ศาลจะริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติดตามคำร้องของพนักงานอัยการ

๓. การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ บัญญัติไว้ว่า “เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึด หรืออายัด ตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นโดยจะยื่นไปพร้อมกันกับฟ้องหรือจะยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลแล้วให้เลขาธิการประกาศเพื่อให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี ก่อนคดีถึงที่สุด และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้อง ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อให้ใช้สิทธิดังกล่าวด้วย

ในกรณีศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีกก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินในเวลาก่อนคดีถึงที่สุดได้และให้นำความในวรรคสองมาใช้อนุโลม

คำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าประการใดๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นเจ้าของบุคคลอื่นก็ตาม การดำเนินการเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินจะแตกต่างจากการริบของกลางในคดีอาญาทั่วไป โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษไม่ว่าจะเป็นกระบวนการตรวจสอบวิธีการยึดหรือในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกฎหมายฉบับนี้มีอบหมายให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยมีประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน อัยการสูงสุด เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมที่ดิน ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นคณะกรรมการ และเลขานุการ

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจหน้าที่สำคัญในขั้นตอนตรวจสอบทรัพย์สิน วินิจฉัยความเกี่ยวเนื่องของทรัพย์สินกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้จนกว่าคดีถึงที่สุดโดยคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องหรือศาลมีคำสั่งพิพากษาที่สุดให้ยกฟ้อง

การเริ่มต้นของคดียึดทรัพย์สินเมื่อบุคคลใดตกเป็นผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย ช่วยเหลือสนับสนุนหรือสมคบ และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ในกรณีเร่งด่วน) มีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้วกระบวนการริบทรัพย์สิน มีอยู่ ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ การดำเนินงานชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๓๕) ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๕ ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และให้คณะกรรมการหรือเลขาธิการ ออจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแทนแล้วรายงานให้ทราบได้

(๑) เมื่อได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาในคดียาเสพติดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

๑) รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงทรัพย์สินที่ได้มาหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากข้อมูลเอกสารหรือเอกสารจากรายงานการจับกุมมาตรา ๑๔ รายงานที่ได้รับตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๒๗ และจากรายงานที่ได้รับจากการสืบสวนในทางอื่น”

๒) ในการตรวจสอบทรัพย์สินที่รวบรวมได้ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินให้ปรากฏว่าทรัพย์สินเป็นของผู้ใด ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทรัพย์สินมาโดยวิธีใดและหลักฐานการได้มาอย่างไร มีราคาประมาณเท่าไร

๓) จัดทำรายละเอียดแสดงรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบลงไว้ในสารบบคดีในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบที่ได้จากการตรวจสอบลงไว้ในสารบบคดีบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบตามแบบที่สำนักงานกำหนด

(๒) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินหรือมีเหตุอันสมควรที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่ต้องตรวจสอบ อาจมีการโอนย้าย ยักย้าย ซุกซ่อน พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายอาจร้องขอให้คณะกรรมการโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๒ สั่งยึดหรืออายัดนั้นไว้ชั่วคราวก่อนได้ หรืออาจร้องขอให้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ แทนคณะกรรมการได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่างๆ อันเป็นประโยชน์แก่การรวบรวมข้อมูล เอกสารและพยานหลักฐานในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการ ดังนี้

๑) ในกรณีที่เป็นการตรวจสอบบอสังหาริมทรัพย์ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็อาจขอความร่วมมือไปยังเจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบให้ก็ได้

๒) ในกรณีตรวจสอบบอสังหาริมทรัพย์

ก. สำหรับบอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องมีทะเบียนตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจขอความร่วมมือไปยังนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ อาจขอความร่วมมือไปยังนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนบอสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตรวจสอบให้

ข. สำหรับบอสังหาริมทรัพย์อื่น หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลใดมีข้อมูล เอกสาร หลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินพนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้บุคคลดังกล่าวมาให้ถ้อยคำ หรือให้แจ้งข้อมูลหรือให้ส่งเอกสาร หรือพยานหลักฐานนั้นก็ได้

๓) การตรวจสอบการจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินให้ตรวจสอบจากการจดทะเบียนที่ได้กระทำภายในระยะเวลาสิบปีก่อนวันที่ผู้ต้องหานั้น ถูกจับกุมหรือได้รับแจ้งข้อกล่าวหา และที่ได้กระทำภายหลังจากวันดังกล่าว

๔) การตรวจสอบทรัพย์สินประเภทเงินฝากธนาคาร หรือเงินฝากในสถาบันการเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอความร่วมมือจากสำนักงานใหญ่ของธนาคารหรือสถาบันการเงินนั้นเพื่อขอเอกสารหลักฐานเงินฝากในชื่อของผู้ถูกตรวจสอบที่มีหรือเคยมี บุคคลในครอบครัว รวมทั้งที่ใช้นามอื่น ชื่อผู้มีอำนาจสั่งจ่าย หรือมีอำนาจสั่งจ่ายร่วมกับบุคคลอื่นได้

๕) การตรวจสอบพยานหลักฐานอื่นๆ ให้ตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบได้มีหลักฐานของทางราชการหรือหลักฐานอื่นที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ระบุว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นบุคคลอื่นหรือในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลอื่นอาจอ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงการตรวจสอบทรัพย์สินนั้น

ในกรณีที่ไม่อาจทราบได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลใดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศแจ้งการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นไว้ ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและมีสำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ตรวจสอบทรัพย์สินนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันและประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องที่นั้นอย่างน้อยสองฉบับเป็นเวลาอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน และในกรณีที่เป็นการสั่งห้ามทรัพย์สินให้ติดประกาศไว้ ณ สำนักงานที่ดินแห่งท้องที่มีอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และบริเวณที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย

การมีหนังสือและประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ระบุรายละเอียดของทรัพย์สินให้ชัดเจน เพียงพอที่บุคคลทั่วไปเข้าใจถึงประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาดหรือจำนวน และท้องที่ที่ตรวจสอบพบหรือที่เป็นที่ตั้งของทรัพย์สินนั้น

(๔) ในระหว่างที่ไม่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เจ้าของทรัพย์สินอาจไปแสดงตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อขอริบทรัพย์สินของคนคืนได้ ในวันและเวลาทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากทราบว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือเจ้าของทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ โดยให้นำพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปแสดงด้วย ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกปากคำของบุคคลดังกล่าว และรายละเอียดของพยานหลักฐานนั้นไว้เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการต่อไป

(๕) เมื่อดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานผลการดำเนินการ พร้อมด้วยสารบบคดีบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบได้ต่อเลขาธิการเพื่อจะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

๓.๒ การดำเนินการขึ้นคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน จะอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบ ไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับตั้งแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหาขึ้น

ในการพิจารณาคณะกรรมาการตรวจสอบทรัพย์สินจะใช้ข้อมูลและพยานหลักฐานที่พนักงานเจ้าหน้าที่สรุปรายงานเสนอประกอบการพิจารณา เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคำสั่งให้หรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและจะรวบรวมสำนวนการตรวจสอบทรัพย์สิน คำวินิจฉัยและคำสั่งเสนอต่ออัยการสูงสุด

๓.๓ การดำเนินการขึ้นพนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีความเห็นว่าทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำสั่งยึดหรืออายัดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานอัยการ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัตินี้ จะยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นไปพร้อมกับการฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือยื่นเป็นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จะได้ประกาศตามวิธีการที่กำหนดไว้ ในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และมีหนังสือแจ้งให้ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี

๓.๔ การดำเนินการขึ้นศาล

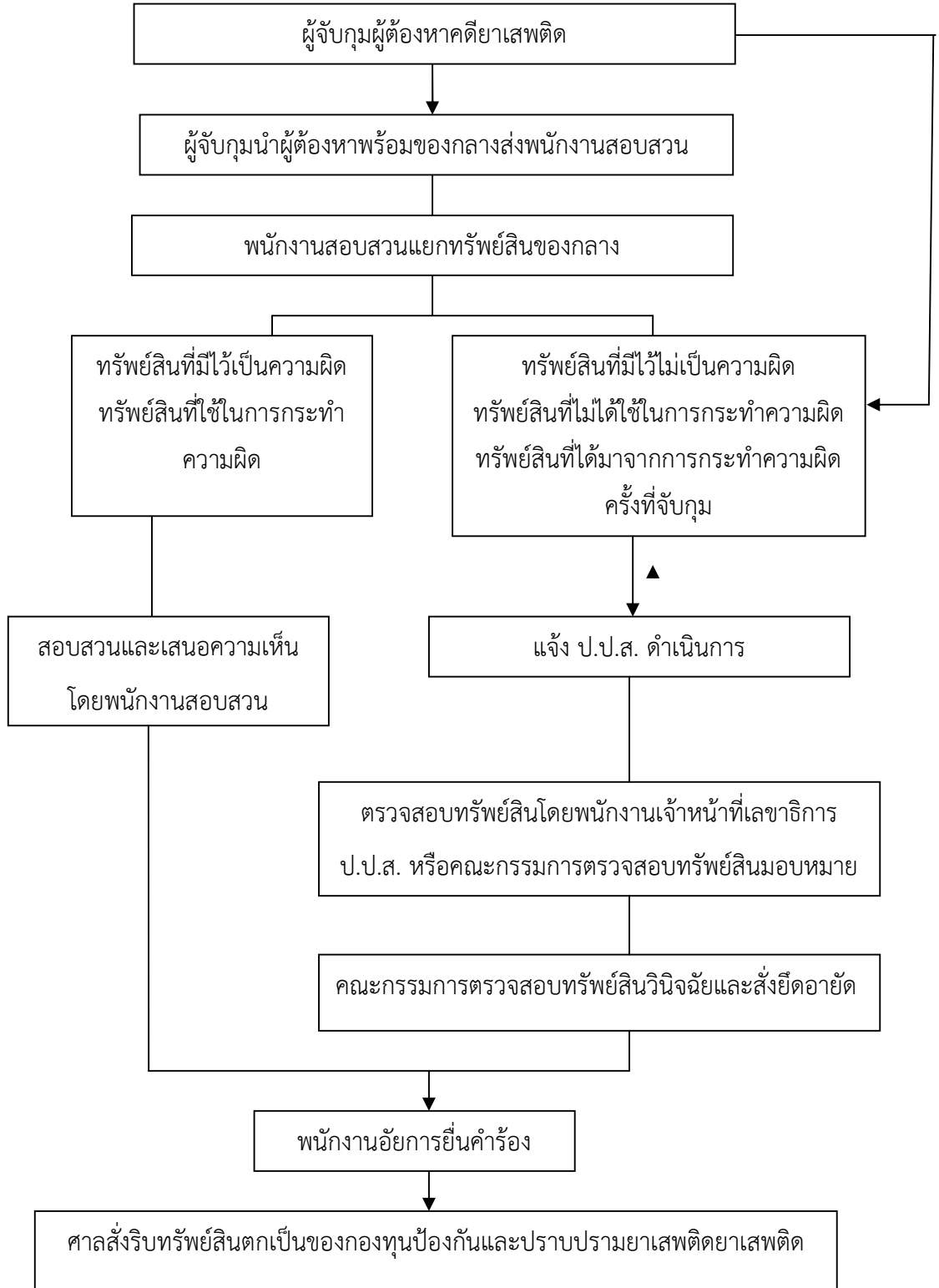
ในการพิจารณาคดีอาญาต่างๆ ไป หน้าที่ในการนำพยานหลักฐานเข้ามาสืบประมวลกฎหมายอาญาวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “พยานวัตถุเอกสารหรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานหลักฐานชนิดที่มีได้เกิดจากแรงจูงใจหรือมีคำมั่นสัญญา ชูขวัญหลอกลวง หรือโดยมิชอบด้วยประการอื่นใด และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น”

ดังนั้น โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบพยานหลักฐานต่างๆ ให้ศาลฟังจนสิ้นสงสัยว่า จำเลยกระทำความผิดจริง ศาลจึงจะสั่งลงโทษได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นการดำเนินคดีต่อตัวผู้ต้องหาหรือ จำเลย แต่สำหรับการพิจารณาคดีรับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการที่มุ่งต่อความเกี่ยวเนื่อง ของทรัพย์สินที่มีต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งในข้อเท็จจริงเป็นเรื่องยากที่ฝ่ายโจทก์จะ สามารถแสวงหาพยานหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้นได้อย่างชัดเจน ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ที่ เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นย่อมมีหลักฐานที่ดีกว่า นอกจากนี้ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าบรรดาทรัพย์สิน ของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน รายการใดเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด และรายการใดได้รับมาจากการประกอบอาชีพสุจริต ผู้เป็นเจ้าของเท่านั้นที่จะรู้ รายละเอียดดี ดังนั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้กำหนดแนวทางพิจารณาวินิจฉัยของศาลไว้ในมาตรา ๒๙ โดยการพิจารณาคำร้องให้ศาลสืบทรัพย์สินโดยใช้วิธีไต่สวน ดังนั้นพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ร้อง มีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานต่างๆ ให้พอฟังได้ว่า คดีมีมูลว่าทรัพย์สินเหล่านั้นจะเป็นทรัพย์สินที่ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น

นอกจากนี้บทสันนิษฐานมาตรา ๒๙ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัตินี้ ยังเปิด โอกาสให้พนักงานอัยการนำสืบพยานเกี่ยวกับตัวจำเลย หรือผู้ถูกตรวจสอบให้ปรากฏหลักฐานว่า บุคคลเหล่านี้มีทรัพย์สินเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่น โดยสุจริตเพื่อให้เข้าข้อสันนิษฐานว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการ กระทำความผิดยาเสพติด (เอกธำรง ชูหมุน, ๒๕๔๒)

โดยสรุป วิธีการขอให้ศาลสืบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้พิจารณาแล้วเห็นว่าทรัพย์สินใดเป็น ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์ นั้นแล้ว เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จะรวบรวมสำนวนการตรวจสอบ ทรัพย์สิน เสนอต่อพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีความเห็นว่า ทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ เป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานอัยการต้องดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ ศาลสืบทรัพย์สินตาม พระราชบัญญัติมาตรการฯ พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ โดยจะยื่นคำร้องขอไป พร้อมกับคำฟ้อง หรือยื่นคำร้องขอไปในภายหลังก็ได้ เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลแล้ว มาตรา ๒๙ แห่ง พระราชบัญญัติมาตรการฯ พ.ศ.๒๕๓๔ ได้กำหนดให้ศาลทำการไต่สวน หากเห็นว่า คดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด ศาลต้องสั่งสืบทรัพย์สินดังกล่าวนี้ด้วย ปรากฏขั้นตอนการดำเนินการยึด/อายัดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ตามแผนภาพที่ ๓ - ๒

แผนภาพที่ ๓ - ๒ การดำเนินการยึด/อายัดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔

ผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ สามารถยึดอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๔ – กันยายน ๒๕๕๗ ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน ๓๑,๑๙๖ ราย ยึดอายัดทรัพย์สินได้ มูลค่า ๑๗,๓๒๑ ล้านบาท โดยคดีถึงที่สุดทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนมูลค่า ๑,๔๖๓.๓๓ ล้านบาท (สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “สรุปผลการดำเนินการตามมาตรการริบทรัพย์สิน”. ๒๕๕๗)

กระบวนการดำเนินกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๒ รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย ทั้งมาตรการทางอาญาและมาตรการทางแพ่ง โดยมาตรการทางอาญา บัญญัติให้การกระทำ หรืองดเว้นกระทำซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดและมีบทลงโทษหากมีการกระทำในลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นการพิจารณาดำเนินการกับตัวบุคคล (in personal) ซึ่งเป็นผู้กระทำ การพิสูจน์การกระทำความผิดต้องเป็นการพิสูจน์โดยกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในคดีอาญา ซึ่งจะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงจนปราศจากความสงสัย (beyond reasonable doubt) ว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริง หากมีข้อสงสัยตามสมควรศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ส่วนมาตรการทางแพ่ง นั้น เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน พิจารณาจากการได้มาซึ่งทรัพย์สินของเจ้าของ หรือผู้ครอบครองว่าได้มาชอบด้วยกฎหมายหรือไม่อย่างไร หากไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมตกเป็นของแผ่นดิน แต่หากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็ต้องคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้มีสิทธิต่อไป ตามหลักกรรมสิทธิ์ในทางแพ่ง ซึ่งการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (In rem) นั้น เป็นการดำเนินการกับทรัพย์สิน มิได้เป็นการดำเนินการกับตัวบุคคล ผู้กระทำความผิดมูลฐานโดยตรง ดังนั้นการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่นั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการกำหนดแนวทางการพิสูจน์ไว้อย่างกว้างๆ และให้นำหลักตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ เช่น การรับฟังพยานหลักฐานแบบการชั่งน้ำหนักพยาน (preponderance of the evidence) เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และข้ออ้างของผู้กล่าวอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ฟังไม่ขึ้นทรัพย์สินดังกล่าวก็ต้องตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

พระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไปได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำมาตรการ

ริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ ดังนั้น การพิจารณาว่าจะให้ทรัพย์สินใดตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ จะพิจารณาจากตัวทรัพย์สินนั้นโดยตรงว่า ทรัพย์สินที่จะดำเนินการยึด หรืออายัด หรือยื่นคำร้องให้ ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือ ความผิดฐานพอกเงินหรือไม่อย่างไร หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐาน พอกเงิน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการแปรสภาพทรัพย์สิน หรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินที่ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้ผูกติดกับการดำเนินคดี อาญาของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นหลัก กล่าวคือ ไม่ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ที่อ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงจะถูกลงโทษตามคำพิพากษาในคดีอาญาหรือไม่ ก็สามารถดำเนินการยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็น ความผิดมูลฐานหนึ่งในจำนวนความผิด ๒๕ มูลฐาน

การดำเนินการกับทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด ปรากฏขั้นตอนการยึดและ อายัดทรัพย์สินตาม **แผนภาพที่ ๓ - ๒**

(๑) การรายงานหรือส่งเรื่องมาเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

- กรณีดำเนินการตามกฎหมายอื่นไม่เป็นผล

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็นทรัพย์สินที่สามารถ ดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผลหรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๕๘)

- กรณีมีการจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน

ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าว ดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดมูลฐานหรือ ความผิดฐาน พอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงินด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการ กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานพอกเงิน ฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าวให้พนักงานสอบสวน ดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้นๆ ด้วย แล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือ หน่วยงานนั้นรับรายงาน สำนักงาน ปปง. และ เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นในการปฏิบัติตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน สำนักงาน ปปง. อาจขอให้หัวหน้าพนักงาน สอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนแจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริง

เพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาอีกก็ได้ (ข้อ ๔ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔)

(๒) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว มาตรา ๔๘

ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนด มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินโดยวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว โดยคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว แต่ถ้าหากมีความจำเป็นหรือเร่งด่วน ในกรณีที่ยังไม่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้แล้ว ทรัพย์สินนั้นอาจจะถูกจำหน่าย หรือยกย้าย หรือกระทำด้วยประการใดๆ ซึ่งเป็นผลให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบทรัพย์สินนั้นได้และเป็นการจำเป็น เร่งด่วน กฎหมายได้ให้อำนาจเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ก่อนได้ โดยต้องรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ และไม่ว่าจะเป็นยึดอายัดชั่วคราวโดยคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะต้องยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ไม่เกิน ๙๐ วัน ทรัพย์สินที่จะถูกยึดหรืออายัดชั่วคราว ต้องประกอบด้วย องค์ประกอบสองประการคือ ทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน และต้องมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะมีการโอน จำหน่าย ยกย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ในระหว่างการยึดหรืออายัด ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด สามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ว่า ทรัพย์สินนั้นไม่ได้เป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อขอให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้

(๓) วิธีการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การจะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจะกระทำได้เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฝ่ายคดีพิเศษ ๓ สำนักงานอัยการสูงสุด ตามมติคณะกรรมการธุรกรรม เป็นผู้พิจารณายื่นคำร้องขอต่อศาลแพ่ง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา ๔๙)

๒) การอ้างกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ของเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน กฎหมายได้ให้สิทธิหรือให้โอกาสผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ในการยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยต้องแสดงเหตุผลให้ศาลเห็นว่า (ก) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ (ข) ตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ (มาตรา ๕๐)

๓) การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ซึ่งขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องขอ

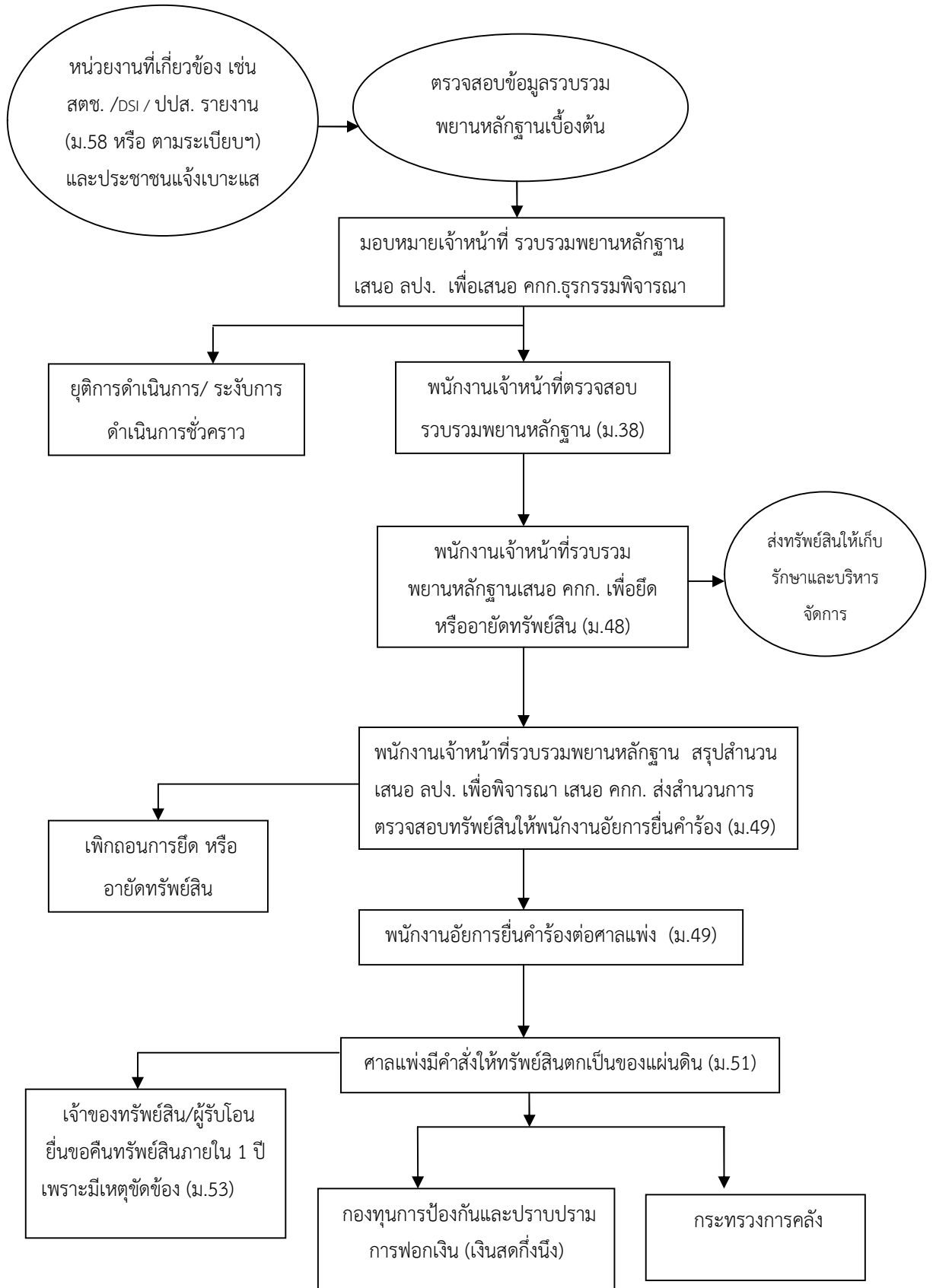
ดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงไม่สามารถแสดงหลักฐานให้ศาลเห็นว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นได้ว่าตนเป็นผู้รับโอน หรือรับประโยชน์โดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกฏลสาธาณะ ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา ๕๑ วรรค ๑)

๔) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินระหว่างการดำเนินการทางศาล ตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินไว้ว่า หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หากมีเหตุผลอันสมควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย หรือ ยักย้ายไปเสีย ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้พ้นจากอำนาจศาลเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอฝ่ายเดียว ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และเมื่อศาลได้รับคำร้องขอของพนักงานอัยการแล้ว ศาลจะพิจารณาเป็นการด่วน ซึ่งถ้าหากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ศาลก็จะมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า

๕) กรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลจะสั่งคืนทรัพย์สินนั้น แต่หากไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง ให้สำนักงาน ป.ง. นำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (มาตรา ๕๑/๑ วรรค ๑)

๖) การคืนทรัพย์สินภายหลังศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แม้ศาลจะได้สั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ถ้าปรากฏตามคำร้องภายหลังของเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ซึ่งแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลว่าตนเป็นเจ้าของ หรือรับโอนหรือรับประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายและศาลเห็นว่า เหตุผลสามารถรับฟังได้ ศาลก็จะสั่งคืนทรัพย์สินนั้น หรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิ ในกรณีที่ไม่สามารถคืนทรัพย์สินได้ก็ต้องใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี คำร้องดังกล่าวต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๕๐ ได้เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องประการอื่น (มาตรา ๕๓) **แผนภาพที่ ๓ - ๓**

แผนภาพที่ ๓ - ๓ การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

ผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ สามารถยึดอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๓ ถึง กันยายน ๒๕๕๗ มีการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน ๓,๗๓๑ ราย และสามารถดำเนินการยึดอายัดและมีคำสั่งยึดและ/หรืออายัดทรัพย์สิน ๙๕๖ ราย โดยศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินมูลค่า ๒,๒๓๓,๒๔๓,๘๑๗.๗๘ บาท (กองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. “สถิติข้อมูลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน”. ๒๕๕๗)

กล่าวโดยสรุปการริบทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งที่เป็นการริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติดหรือการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ แม้กฎหมายทั้งสองฉบับจะบัญญัติให้เป็นการริบทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่การดำเนินคดีริบทรัพย์สินมีข้อแตกต่างกันหลายประการกล่าว คือ

(๑) เรื่องกระบวนการริบทรัพย์สิน ซึ่งการริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติดและการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ เป็นกระบวนการริบทรัพย์สินทางอาญา (In Personam) หมายความว่า การดำเนินคดีโดยตรงต่อปัจเจกบุคคล ซึ่งมีผลพันธะ (Obligations) ต่อสิทธิและหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลนั้น ในการริบทรัพย์สินส่วนหนึ่งของคดีจะเริ่มต้นจากการฟ้องคดีอาญาโดยกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และพนักงานอัยการเป็นโจทก์ถือคำพิพากษาคดีอาญาเป็นหลัก ส่วนการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ นั้นเป็นกระบวนการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (In Rem) หมายถึง กระบวนการริบทรัพย์สินซึ่งมุ่งตรงต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมิใช่ต่อตัวเจ้าของทรัพย์สิน และไม่ว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นจะได้ขายจำหน่าย โอนหรือยกย้ายเปลี่ยนแปลงสภาพไปยังบุคคลใดก็ตาม การริบทรัพย์สินในทางแพ่งก็สามารถดำเนินการริบได้ ซึ่งมาตรา ๕๙ บัญญัติไว้ว่า “การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง”

(๒) เรื่องการยึดหรืออายัด คดีริบทรัพย์สินที่ตกเป็นของกลางในคดียาเสพติดที่ขอให้ศาลสั่งริบเป็นทรัพย์สินที่ตำรวจเป็นผู้ยึดมาเป็นของกลางในคดียาเสพติด ส่วนคดียึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นทรัพย์สินที่ขอให้ศาลสั่งริบเป็นทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเป็นผู้ยึดหรืออายัดมาตามวิธีการพิเศษ เช่นเดียวกับการยึดหรือ

อายัดตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ที่ให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว

(๓) เรื่องหน้าที่นำสืบของพนักงานอัยการโจทก์ คดีริบทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดียาเสพติด พนักงานอัยการโจทก์มีหน้าที่นำสืบเหมือนคดีอาญาทั่วไป โดยต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบให้ได้ตามคำร้อง แม้จะเป็นกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างเป็นเจ้าของตามมาตรา ๓๐ วรรคสามก็ตาม ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินที่ตกเป็นของกลาง โดยพนักงานอัยการโจทก์ไม่นำสืบให้ได้ความตามคำร้องไม่ได้ เพราะการริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญาต่อจำเลย ส่วนคดีริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นพนักงานอัยการโจทก์ คงมีหน้าที่นำสืบแต่เพียงว่าคดีมีมูลว่าทรัพย์สินที่ขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือนำสืบให้ปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนซึ่งกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ว่า “บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดทั้งนี้เพราะมาตรา ๒๙ ได้บัญญัติเกี่ยวกับภาระหน้าที่ในการนำสืบและข้อสันนิษฐานไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากกรณีริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติด

ในส่วนของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ก็บัญญัติไว้เช่นเดียวกัน ให้พนักงานอัยการซึ่งยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจะต้องนำสืบให้เข้าข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จากนั้นผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณีจะต้องพิสูจน์หรือแสดงข้อเท็จจริงหักล้างข้อสันนิษฐาน ซึ่งถ้าศาลเชื่อ หรือฟังขึ้น ก็เป็นผลให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น แต่หากศาลไม่เชื่อข้อเท็จจริงที่แสดงต่อศาล ศาลก็จะสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าว ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑ วรรคสองว่า “เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฟอกเงินมาก่อนให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือ ได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี”

(๔) เรื่องระยะเวลา ให้ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินคดีริบทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดียาเสพติด มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ วรรคสองตอนท้ายบัญญัติไว้ว่า “ให้บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง” ส่วนคดียึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรา ๒๗ วรรคสองบัญญัติไว้ว่า “เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแล้วให้เลขาธิการประกาศเพื่อให้ผู้ซึ่งอ้างว่า

เป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ ผู้นั้นทราบเพื่อใช้กรรมสิทธิ์ดังกล่าวด้วย”

ในส่วนของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๓ ว่า “ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๕๑ หากปรากฏว่าในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา ๕๐ ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๕๐ ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าวและให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

เราจะเห็นได้ว่าการคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้เป็นเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้บริสุทธิ์ แม้ศาลจะได้สั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ถ้าปรากฏคำร้องภายหลังที่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์นั้นแสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือรับโอนมาโดยชอบด้วยกฎหมายและศาลเชื่อศาลจะสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ แต่การคืนทรัพย์สินมาตรา ๕๓ ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องไว้ว่า จะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด

(๕) เรื่องผลกระทบของคำพิพากษาในคดียาเสพติด คดีริบทรัพย์สินที่เป็นของกลางในคดียาเสพติด ถ้าพนักงานอัยการนำสืบได้ความตามคำร้องแล้ว แม้คดียาเสพติดนั้นศาลจะพิจารณายกฟ้อง กฎหมายก็ให้ศาลสั่งริบเสียทั้งสิ้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาในคดียาเสพติดนั้นหรือไม่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ วรรคแรกว่า “บรรดา เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ “ส่วนคดีริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าศาลมีคำสั่งพิพากษายกฟ้องคดียาเสพติด ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินตามคำร้องของพนักงานอัยการไม่ได้ เพราะว่า มาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องหรือคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นรวมทั้ง

ทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นสิ้นสุดลง ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำสั่งพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องให้เป็นกองทุน

ดังนั้น หากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าศาลมี คำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ทำให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นอันสิ้นสุดลง

แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดให้มาตรการริบทรัพย์สินตามกฎหมายนี้เป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (In Rem) หมายความว่า การดำเนินการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฉบับนี้สามารถดำเนินการต่อไปได้ แม้ในคดีอาญาพนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้องหรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องก็ตาม หากมีพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินก็สามารถดำเนินการยึดหรืออายัดได้

(๖) เรื่องคำสั่งศาลเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑ “ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ให้ตกเป็นของกองทุน” ส่วนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติไว้ใน

มาตรา ๕๑ เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๔๙ แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้นให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งที่เป็นเงิน ให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่น ให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๑ /๑ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตาม คำร้องไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนทรัพย์สินภายในสองปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้สำนักงานนำทรัพย์สินนั้นส่งเข้ากองทุน

ดังนั้น ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ จะต้องส่งเข้ากองทุนปราบปรามยาเสพติดเพื่อใช้ประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติด ส่วนทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ถ้าเป็นเงินให้สำนักงานส่งเข้ากองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกึ่งหนึ่งและส่งให้กระทรวงการคลังอีกกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นทรัพย์สินอื่นให้ดำเนินการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๗) เรื่องอำนาจในการดำเนินการ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ต้องเริ่มจากการจับกุมในคดียาเสพติด และมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมเป็นทรัพย์สินเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงเริ่มดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและยึดหรืออายัดทรัพย์สิน แต่ตามกฎหมายฟอกเงินสามารถเริ่มดำเนินการได้ทั้งกรณีที่มีการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือแม้ว่ายังไม่มีคดีแต่มีความเกี่ยวข้องหรือเป็นเครือข่ายการค้ายาเสพติด รวมทั้งกรณีที่พบเงินหรือทรัพย์สินที่มากผิดปกติหรือมีการทำธุรกรรมจำนวนมากผิดปกติจนมีเหตุสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นอาจจะได้มาจากการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานทั้ง ๒๕ ฐานความผิด ก็สามารถเริ่มดำเนินการยึดหรืออายัดและตรวจสอบว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่อย่างไร

(๘) เรื่องเจตนารมณ์ของกฎหมาย พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ มีเจตนารมณ์ ที่จะตัดปัจจัยสำคัญในการค้ายาเสพติดคือเงินหรือทรัพย์สินอันเป็นฐานทางเศรษฐกิจอันสำคัญของนักค้ายาเสพติด ซึ่งเป็นการระงับไม่ให้มีการค้ายาเสพติดอีก และนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการริบทรัพย์ตั้งเป็นกองทุนใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างครบวงจร เป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง เพื่อให้ทันต่อปัญหายาเสพติดที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในขณะนี้ ส่วนกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหายาโดยรวมในการตัดวงจรอาชญากรรมมิให้นำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานมาใช้ในการกระทำความผิดอีกหรือนำเงินมาลงทุนในธุรกิจอื่นจะทำให้เกิดความไม่ชอบธรรมในการประกอบธุรกิจโดยสุจริต และเป็นการอุดช่องว่างในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ทำให้สามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ครอบคลุมกว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔

ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและพบทรัพย์สินอันมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา๑๙) เช่น ไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาซื้อหรือขายสุจริตอื่นใด หรือทรัพย์สินมีมากกว่าอาชีพโดยสุจริตที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ สามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ทันที โดยไม่ต้องรอการตรวจสอบหรือรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เมื่อมีการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วหากไม่สามารถดำเนินคดีได้เนื่องจากไม่สามารถยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินได้ทันก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาในคดียาเสพติด ตามมาตรา ๒๗ ของกฎหมายมาตรการฯ หรือไม่มีความผิดตามกฎหมายยาเสพติดแต่มีมูลความผิดตามความผิดมูลฐาน และปรากฏจากการตรวจสอบว่า

มีการทำธุรกรรม โดยการโอนหรือยกย้ายทรัพย์สินก็สามารถนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาดำเนินคดีได้ อันเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายซึ่งจะเป็นการเสริมซึ่งกันและกันทำให้สามารถบังคับใช้กฎหมายทั้งสองฉบับได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๓ - ๑ เปรียบเทียบ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔	พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒
<p>๑. เมื่อมีผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นและพบทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหานั้น คณะกรรมการหรือเลขาธิการอาจสั่งตรวจสอบและยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้</p> <p>๒. ยึด/อายัดเฉพาะทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ม.๒๒)</p> <p>๓. ศาลสั่งริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ม.๓๑)</p> <p>๔. คดีทรัพย์สินดำเนินคดีในศาลที่พิจารณา คดีอาญา (ม.๒๗) เช่น ศาลอาญา ศาลอาญาใต้และศาลจังหวัดทั่วประเทศ</p>	<p>๑. เมื่อมีผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือพบทรัพย์สินในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมโดยมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน โยกย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้น ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เลขาธิการหรือคณะกรรมการธุรกรรม อาจมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ (ม.๔๘)</p> <p>๒. ยึด/อายัดเฉพาะทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มุลฐาน ๒๕ ฐาน (ม.๔๘)</p> <p>๓. ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน (ม.๕๑) โดยทรัพย์สินส่งให้กระทรวงการคลัง ส่วนเงินให้กึ่งหนึ่งส่งเข้ากองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน</p> <p>๔. คดีทรัพย์สินดำเนินคดีที่ศาลแพ่งกรุงเทพ (ม.๕๙)</p>

<p>๕.คดียาเสพติดหลักสิ่งไม่ฟ้องหรือยกฟ้องคดี ทรัพย์สินยุติ</p> <p>๖.คณะกรรมการต้องวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดแล้วจึงส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องต่อศาล (ม.๒๗) ๗.ยื่นฟ้อง ก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาในคดียาเสพติด</p>	<p>๕.คดีอาญาหลักตามความผิดมูลฐานสิ่งไม่ฟ้อง หรือยกฟ้องคดีทรัพย์สินดำเนินคดีต่อไปได้</p> <p>๖.เมื่อมีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่ยึด/อายัดไว้ ชั่วคราวเกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานให้ เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อ ศาล</p> <p>๗.ยื่นฟ้องได้ในเวลาใดๆได้ไม่มีกำหนดเวลาและไม่ ผูกพันกับคดีอาญา</p>
--	---

ปัญหาการประสานความร่วมมือระหว่าง สำนักงาน ปปง. กับ หน่วยงานบังคับใช้ กฎหมาย

๑. จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ๕ หน่วยงาน (อัยการคดีพิเศษ ๓ ,สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด , กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด,กองบัญชาการตำรวจภูธร
ภาค ๕ และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๙) ได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นแนวทางเดียวกัน
เกี่ยวกับสภาพปัญหาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สาเหตุและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการ
ประสานงานเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
เพื่อดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
ซึ่งสรุปได้ดังนี้

สภาพทั่วไปที่เป็นปัญหาในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น สืบเนื่องมาจาก
ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน
บังคับใช้กฎหมาย กับ สำนักงาน ปปง. ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับการประสานงานและการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. ๒๕๔๒ ทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน และในการปฏิบัติงานมุ่งเน้นเกี่ยวกับตัวผู้ค้ายาเสพติด
จึงไม่สามารถตัดวงจรการค้ายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ, อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมี
จำนวนน้อย , ขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่องานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ,
ค่าตอบแทนน้อย, การดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและการขอข้อมูลทางบัญชีล่าช้า และ สำนักงาน ปปง.

ไม่มีเจ้าหน้าที่ ปปง. อยู่ในพื้นที่จึงไม่สามารถร่วมดำเนินการและให้ข้อมูลกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ในทันทีที่เกิดเหตุ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดียาเสพติด โดยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ จะดำเนินคดีได้เฉพาะมีการดำเนินคดีอาญา ยาเสพติดและศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นมาตรการทางแพ่งที่สามารถยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ โดยไม่ผูกติดกับผลคดีอาญาซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดเป็นมูลเหตุชักจูงใจที่สำคัญให้มีการค้ายาเสพติด ถ้าสามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ผู้ที่คิดจะค้ายาเสพติดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิด

๒. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ , สำนักงาน ปปส. , กรมสอบสวนคดีพิเศษ) เกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุที่การประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และ สำนักงาน ปปง. จึงยังไม่มากเท่าที่ควร คือ

๒.๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนขาดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย และการประสานงานกับสำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔

๒.๒ ข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่ได้แก้ไขให้ชัดเจน สอดคล้องกับมูลฐานความผิดที่มีการแก้ไขและไม่ครอบคลุมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

๒.๓ สำนักงาน ปปง. ไม่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้แจ้งเบาะแส

๒.๓ เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ปปง. ยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานเท่าที่ควร และ ขาดความต่อเนื่อง

๒.๔ สำนักงาน ปปง. ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่จึงไม่สามารถร่วมดำเนินการและให้คำปรึกษาแนะนำกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ในทันทีที่เกิดเหตุ

สรุป

จากการสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน สามารถสรุปปัญหาและสาเหตุที่การประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ , สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด , กรมสอบสวนคดีพิเศษ) และ สำนักงาน ปปง. จังยังไม่มากเท่าที่ควร คือ

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนขาดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย และการประสานงานกับสำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔

๒. สำนักงาน ปปง. ไม่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้แจ้งเบาะแส

๓. เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ปปง. ยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานเท่าที่ควร และ ขาดความต่อเนื่อง

๔. สำนักงาน ปปง. ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่จึงไม่สามารถร่วมดำเนินการและให้คำปรึกษาแนะนำกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ในทันทีที่เกิดเหตุ

บทที่ ๔

การกำหนดแนวทางและนโยบายในการแก้ปัญหาและอุปสรรค

การกำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคในการเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

จากการศึกษาข้อมูล ในบทที่ ๒ ปรากฏผลการวิเคราะห์สาเหตุและปัญหาการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และ สำนักงาน ปปง. ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔

พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นมาตรการพิเศษ ที่สามารถจะตัดวงจรทางการเงินเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินกลับมาใช้ประกอบอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างๆ มีการนำกฎหมายฉบับนี้ไปบังคับใช้ไม่มากเท่าที่ควร แม้ว่ามาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ บัญญัติไว้ชัดเจนว่าในกรณีทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔ บัญญัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น เมื่อมีการจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความผิดฐานฟอกเงิน ให้รายงานมายังสำนักงาน ปปง. เพื่อพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายมีบัญญัติไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อส่งรายงานมายังสำนักงาน ปปง. เพื่อให้มีการประสานความร่วมมือในการดำเนินการ

จากการศึกษาข้อมูลและสภาพปัจจุบันเห็นว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างๆ เพื่อประสานความร่วมมือในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคดีที่เกิดขึ้น โดยพบว่ามีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายยังไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างเพียงพอในเนื้อหาของกฎหมายเกี่ยวกับการนำมาตราการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามกฎหมายฉบับนี้ไปใช้บังคับเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ยังไม่ทราบรายละเอียดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานฯ เกี่ยวกับการรายงานคดียาเสพติดและคดีฟอกเงินมายัง สำนักงาน ป.ป.ง. ดังนั้น เมื่อมีการจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดฐานฟอกเงิน จึงมีการประสานงานกับสำนักงาน ป.ป.ง. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ จำนวนน้อยมาก ส่งผลให้ไม่มีการนำกฎหมายฉบับนี้ไปบังคับใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ

๒. ไม่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เห็นด้วยว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้ครอบคลุมกว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่การดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการฯ พ.ศ.๒๕๓๔ โดย สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการนั้น มีระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๗ ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงาน ป.ป.ง. เคยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติยกเลิกระเบียบดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ง. จึงไม่สามารถจ่ายเงินสินบนและรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้แจ้งเบาะแสได้ ไม่ว่าคดีนั้นจะได้ดำเนินการมาก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ก็ตาม

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ โดยกฎหมายกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ง. ต้องดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการและจัดทำระเบียบการใช้จ่ายเงินเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน แต่สำนักงาน ป.ป.ง. ก็ได้ดำเนินการให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติ ทำให้ไม่มีการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนจากกองทุนให้กับสายลับหรือเจ้าหน้าที่

ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นมา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ได้มีราชกิจจานุเบกษาประกาศระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ได้มีราชการกิจจานุเบกษาประกาศระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการร่างระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๕๖ และ ประกาศระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นระยะเวลาประมาณ ๗ ปี

กรณีดังกล่าวทำให้ไม่มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลมาเป็นระยะเวลาประมาณ ๗ ปี ปัจจุบันแม้ว่าจะมีระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ การจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ แต่เมื่อพิจารณาจากระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐ เห็นได้ว่าหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้ให้เบาะแสนั้น ไม่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงและระเบียบดังกล่าวไม่มีความชัดเจน ซึ่งจะเกิดปัญหาในการดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้กับผู้แจ้งเบาะแส และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้อง แม้แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปปง. ก็ยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบดังกล่าว เพื่อจะอธิบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบได้อย่างชัดเจน

๓. เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ที่ทำหน้าที่ในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เนื่องจากมีข้าราชการของสำนักงาน ปปง. ขอโอนย้ายไปรับราชการที่หน่วยงานอื่น , มีข้าราชการบรรจุใหม่ และข้าราชการที่โอนย้ายมาจากหน่วยงานอื่น ซึ่งไม่เคยปฏิบัติงานตรวจสอบรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สิน และ สำนักงาน ปปง. ไม่มีสถาบัน หรือหน่วยงานในการฝึกอบรมหลักสูตรการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเชี่ยวชาญให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้หน่วยงานอื่นได้อย่างเพียงพอ

๔. ไม่มีเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ประจำอยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคต่างๆ

สืบเนื่องจากภารกิจของสำนักงาน ปปง. มีจำนวนมาก โดยต้องดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐาน จำนวน ๒๕ มูลฐาน และมีหน้าที่ความรับผิดชอบทั่วราชอาณาจักร ซึ่งมีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด จำนวน ๑๒๐ คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนบุคลากรที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนปริมาณคดีที่เกิดขึ้น

สำนักงาน ปปง. มีสำนักงานตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ไม่มีส่วนงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคต่างๆ เช่นเดียวกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ,สำนักงาน ป.ป.ส. ,สำนักงาน ป.ป.ช. ,กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อมีการดำเนินคดี หรือ จับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและพบทรัพย์สินจำนวนมาก พนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ปปง. ไม่สามารถลงไปปฏิบัติหน้าที่และร่วมดำเนินการกับทรัพย์สิน ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินการได้อย่างทันทั่วทั้งที่ จึงขาดการประสานความร่วมมือในการดำเนินการกับหน่วยงานในพื้นที่ นอกจากนี้ยังขาดปฏิสัมพันธ์อันดีในประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นๆ

แนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรค

การกำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ศึกษาต้องการนำเสนอโดยพิจารณาถึงโอกาสและความเป็นไปได้ ในการนำเสนอต่างๆ ไปใช้ในการปฏิบัติจริง ซึ่งแนวทางปฏิบัติที่จะนำเสนอ ดังนี้

๑. ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนขาดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย และการประสานงานกับสำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ สร้างความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย และการประสานงานกับสำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานฯ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่และนำไปสู่การปฏิบัติระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจทั้งในระดับผู้บริหารซึ่งเป็นผู้วางนโยบายในแต่ละหน่วยงานและผู้ปฏิบัติ เพื่อจะได้มีการกำหนดทิศทางการประสานอย่างชัดเจน อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติไม่เกิดความสับสนและสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑.๑ ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงาน ปปง. , สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ส.และกรมสอบสวนคดีพิเศษ) ต้องมีการประชุมหารือและวางแนวทางในการประสานกันให้ชัดเจน และรับฟังปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกัน และติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจัง เนื่องจากการประชุมเพื่อรับฟังและติดตามการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่จากการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๒ ต้องมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงานเพื่อสร้างความเข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน เพื่อดำเนินการตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อเป็นการร่วมมือในการจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๓. สำนักงาน ปปง. ต้องจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้เนื้อหาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และ วิธีการในการดำเนินการกับทรัพย์สินทั้งในภาพรวมของกฎหมายและขั้นตอนต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานต้องปฏิบัติ โดยต้องมีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และทบทวนอย่างต่อเนื่อง

๑.๔. จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

๑.๕ สำนักงาน ปปง. ต้องมีจัดอบรมสัมมนาเผยแพร่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และประสานงาน ตลอดจนมีหนังสือเวียนไปยังหน่วยงานต่างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแจ้งและชี้แจงเกี่ยวกับการรายงานคดีมายัง สำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔

๑.๖ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องมีการประสานงานและมีหนังสือเวียนไปยังหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อแจ้งและชี้แจงเกี่ยวกับการรายงานคดีมายังสำนักงาน ปปง. โดยกำชับให้เจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปฏิบัติตามระเบียบการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๔

๒. ประเด็นการจ่ายเงินสินบนและรางวัลกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้แจ้งเบาะแส

ข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ สำนักงาน ปปง. ต้องเร่งดำเนินการให้มีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อนำมาจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและบุคคลภายนอก ซึ่งปีงบประมาณ

ขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๑ สำนักงาน ปปง. ต้องเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทน ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. , เจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนทั่วไป

๒.๒ จัดทำคู่มือ และขั้นตอน การดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗

๒.๓ เมื่อมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระเบียบดังกล่าวแล้ว สำนักงาน ปปง. ต้องนำปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบ มาวางแผนทางเพื่อแก้ไขปัญหาให้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๔ ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น วิเคราะห์ และนำไปปรับปรุงระเบียบดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินการกับทรัพย์สินมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. ประเด็นที่เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ปปง. ยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานเท่าที่ควร และ ขาดความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ สำนักงาน ปปง. ต้องจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับภารกิจด้านการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน วิเคราะห์ธุรกรรมและทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และมีการทบทวนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างองค์ความรู้และฝึกฝนให้เจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปปง. มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและสามารถร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นมืออาชีพ

๔. ประเด็น สำนักงาน ปปง. ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่จึงไม่สามารถร่วมดำเนินการ และให้คำปรึกษาแนะนำกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ในทันทีที่เกิดเหตุ

ข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ ควรปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ปปง. เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคต่างๆ เพื่อจะได้สามารถร่วมดำเนินการ และให้คำปรึกษาแนะนำกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ในทันทีที่เกิดเหตุ โดยต้องปรับปรุงโครงสร้างและระเบียบต่างๆ ของสำนักงาน ปปง. ให้สอดคล้องกับภารกิจการดำเนินการกับทรัพย์สิน เพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน แต่อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ โดยในเบื้องต้นควรให้มีผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ชัดเจนในแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน

และ สำนักงาน ปปง. ต้องมีการนำเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มาช่วยปฏิบัติงานในภารกิจของสำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เนื่องพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว มีจำนวนมากและประจำอยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคต่างๆ จะทำให้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และจัดหาค่าตอบแทนให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ

สรุป

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่มีมาตรการสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ต่อต้านและตัดวงจรอาชญากรรมขององค์กรอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายมีเงินลงทุนจำนวนมากให้หมดสิ้นไป หรืออย่างน้อยให้บรรเทาเบาบางลง โดยมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นมาหลายมาตรการเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินนั้น จะสมเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ย่อมขึ้นกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ปปง. ผู้ใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายฉบับนี้ และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายอื่น ที่จะต้องร่วมบูรณาการหรือประสานความร่วมมือกันในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ เป็นสำคัญ จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารข้อมูล กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกับทรัพย์สิน และรายงานผลการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ส. และ สำนักงาน ปปง. และข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งจากสภาพปัญหาที่ผ่านมาและสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถสรุปสาเหตุและปัจจัยว่าเหตุใด การประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ , สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด , กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น) และ สำนักงาน ปปง. จึงยังไม่มากเท่าที่ควร และแนวทางแก้ไขได้ ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนขาดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย และการประสานงานกับสำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๔

ผู้วิจัยจึงได้เสนอว่าจะต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในระดับผู้บริหารซึ่งเป็นผู้วางนโยบายในแต่ละหน่วยงานและผู้ปฏิบัติ เพื่อจะได้มีการกำหนดทิศทางการประสานอย่างชัดเจน อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติไม่เกิดความสับสนในปฏิบัติงานและดำเนินการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- ผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประชุมหารือและวางแนวทางในการประสานกันให้ชัดเจน และรับฟังปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยประชุมติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหา

- ต้องมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงานเพื่อสร้างความเข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน

- สำนักงาน ปปง. ต้องจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้เนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และ วิธีการในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒
- จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน
- จัดอบรมสัมมนาเผยแพร่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และประสานงานตลอดจนมีหนังสือเวียนไปยังหน่วยงานต่างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องมีการประสานงานและมีหนังสือเวียนไปยังหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อแจ้งและชี้แจงเกี่ยวกับการรายงานคดีมายัง สำนักงาน ปปง.

๒. สำนักงาน ปปง. ยังไม่มีการดำเนินการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัล กับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้แจ้งเบาะแส

ผู้วิจัยจึงได้เสนอว่าสำนักงาน ปปง. ต้องเร่งดำเนินการให้มีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อนำมาจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ โดยต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระเบียบดังกล่าว และจัดทำคู่มือในการดำเนินการให้ชัดเจน ตลอดจนรับฟังปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปปรับปรุงระเบียบดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินการกับทรัพย์สินมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ปปง. ยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานเท่าที่ควร และ ขาดความต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงได้เสนอว่า จัดหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับภารกิจด้านการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน วิเคราะห์ธุรกรรมและทรัพย์สิน การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และมีการทบทวนอย่างต่อเนื่อง

๔. สำนักงาน ปปง. ไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคจึงไม่สามารถร่วมดำเนินการ และให้คำปรึกษาแนะนำกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ในทันทีที่เกิดเหตุ

ผู้วิจัยจึงได้เสนอว่า ควรปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ปปง. เพื่อให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคต่างๆ แต่อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ โดยในเบื้องต้นควรให้มีผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ชัดเจนในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนเริ่มจัดเจ้าหน้าที่ไปประจำภูมิภาคที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดฐานฟอกเงิน เช่น ภาคเหนือ และ ภาคใต้

ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติและติดตามผล

ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนา/แก้ไขเพื่อนำไปสู่การประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๕๒ เพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

๑. จัดการประชุมร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. กับ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ , สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น) ผ่านทาง Teleconference

สำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการยึดและอายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๕๒ ดังนั้น เพื่อให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๕๒ เพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีการประชุมร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. และ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และ ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการ ตลอดจนติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

รูปแบบการประชุม : สำนักงาน ปปง. โดยเลขาธิการ ปปง. เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการจัดการประชุมร่วมกับ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ , สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น) ผ่านทางระบบ Teleconference โดยไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการเดินทางมาร่วมประชุม

องค์ประชุม : เป็นการประชุมในระดับผู้บริหารของหน่วยงาน โดยอย่างน้อยต้องเป็นระดับหัวหน้าหน่วยงานหรือรองหัวหน้าหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย

ความถี่ในการประชุม : กำหนดให้มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน

๒. จัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงานเพื่อสร้างความเข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน

(๑) ยกร่างบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงาน เพื่อเสนอให้ เลขาธิการ ปปง. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๒) เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างหน่วยงาน

๒. นโยบายด้านการสร้างองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ของสำนักงาน ปปง. และ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

๒.๑ สำนักงาน ปปง. ต้องมีจัดอบรมให้ความรู้ และจัดสัมมนาเผยแพร่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ มีการกำหนดแผนการอบรม และ สัมมนาระหว่างหน่วยงานให้ชัดเจน โดยจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน วิเคราะห์ธุรกรรมและทรัพย์สินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตลอดจนวิธีการประสานงาน และมีการทบทวนอย่างต่อเนื่อง โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานต่างๆ มาให้ความรู้เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจ

รูปแบบการจัดอบรม

(๑) หลักสูตรการเผยแพร่ความรู้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ , ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานฯ

วิทยากรจาก สำนักงาน ปปง.

กลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวน

วิธีการ บรรยาย และ ประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระยะเวลาการอบรม จำนวน ๓ วัน

(๒) หลักสูตรอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

วิทยากรจาก สำนักงาน ปปง. และ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

กลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวน

เจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปปง.

วิธีการ บรรยาย ประชุมเชิงปฏิบัติการ และ ฝึกภาคสนามเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน โดยมีลักษณะคล้ายกับหลักสูตรของกรมสอบสวนคดีพิเศษและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ระยะเวลาการอบรม จำนวน ๔๕ วัน

(๓) หลักสูตรการเผยแพร่ความรู้ ระเบียบคณะกรรมการกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๕๗

วิทยากรจาก สำนักงาน ปปง.

กลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ป.ป.ท.

ประชาชนทั่วไป

วิธีการ บรรยาย และ ประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระยะเวลาการอบรม จำนวน ๒ วัน

๓. นโยบายด้านการส่งเสริมและสร้างความร่วมมือ

สำนักงาน ปปง. ต้องมีการนำเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มาช่วยปฏิบัติงานในภารกิจของสำนักงาน ปปง. ในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เนื่องพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว มีจำนวนมากและประจำอยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคต่างๆ จะทำให้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๔. การจัดทำระบบการรายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานฯ ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานฯ กำหนดแนวทางในการประสานงานเพื่อดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับความผิดมูลฐานยาเสพติด แต่ภารกิจของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมีจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการรายงานและการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนลดค่าใช้จ่ายในการรายงานคดีมายังสำนักงาน ปปง. จึงควรจัดทำระบบการรายงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) เสนอการจัดทำระบบการรายงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพิจารณาและอนุมัติให้ดำเนินการ

(๒) ดำเนินการจัดจ้างให้ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

๕. แต่งตั้งคณะทำงานติดตาม เร่งรัด และประเมินผล การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานฯ

๕.๑ โดยคณะทำงานชุดนี้มี รองเลขาธิการ ปปง. ฝ่ายปฏิบัติการ เป็นประธาน ผู้อำนวยการกองคดี ๑-๔ และ ผู้อำนวยการกองข่าวกองทางการเงิน เป็นกรรมการ และ ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นกรรมการและฝ่ายเลขานุการฯ และมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

เสนอให้เลขาธิการฯ ลงนามอนุมัติแต่งตั้งและให้เริ่มดำเนินการโดยเร็ว

๕.๒ กำหนดให้มีการประชุมทุกเดือน และต้องรายงานมติการประชุมให้เลขาธิการฯ ทราบเพื่อพิจารณาสั่งการ

๕.๓ กำหนดให้การดำเนินการของคณะทำงานเฉพาะกิจข้างต้นเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของ กองคดี ๑-๔ และ กองข่าวกรองทางการเงิน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ของสำนักงานปปง. “ส่งเสริมประสานความร่วมมือในการป้องกันการฟอกเงินบูรณาการด้านการข่าวและการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย” โดยกำหนดให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

(๑) กำกับดูแลและติดตามการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการให้คำแนะนำการดำเนินการพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๒) กำหนดขั้นตอน/แนวทางการปฏิบัติ

ตรวจสอบรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ที่เกิดขึ้นจากการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากพบว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานฯ ให้ผู้อำนวยการกองคดี ๑-๔ ขอความร่วมมือจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นทางการ และหามาตรการบังคับตามระเบียบดังกล่าวอย่างจริงจัง

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน . “ มาตรการริบทรัพย์สินค้าเสพติด ”, ไม่ปรากฏชื่อเมือง สำนักพิมพ์และปีที่พิมพ์.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , สำนักงาน . “ รวมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ” . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗.

วีรพงษ์ บุญโญภาส. “ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ”. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๔.

วิทยานิพนธ์

เอกธำรง ชูหมื่น ร้อยตำรวจโท. “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการริบทรัพย์สินค้าในคดียาเสพติด ”. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, นิติศาสตร์ ,มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

กฎหมาย

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๖”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๐, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖, หน้า ๘ – ๑๓.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๕, ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑, หน้า ๒๘ – ๔๙.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.๒๕๕๖ ”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๐, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖, หน้า ๑ – ๗.

“พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๔ , ๗ ตุลาคม ๒๕๕๐, หน้า ๖๙ – ๑๒๒.

“พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๐ , ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๖, หน้า ๑ – ๑๑.

“ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๕๖ ”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๐ , ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖, หน้า ๔ – ๑๐.

“ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๗ ”ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๑ , ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗, หน้า ๑ – ๖.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “ ข้อมูลการจับกุมคดียาเสพติด”. ๒๕๕๗ .

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “ข้อมูลการดำเนินการกับทรัพย์สิน”. ๒๕๕๗ .

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. “ตารางข้อมูลการรับแจ้งเรื่องเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” . ๒๕๕๗.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

เรื่องการบูรณาการในการนำมาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพื่อใช้ในดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และวิสัยทัศน์

1.สังกัด กอง/สำนัก.....กรม.....

2.ตำแหน่ง.....

3.ความคิดเห็นทั่วไปที่เกี่ยวกับยาเสพติด

3.1 ท่านคิดว่าปัญหาสำคัญของการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดมีปัญหาคือสำคัญในเรื่องใดบ้าง (เช่น กฎหมาย ผู้ปฏิบัติ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีผลทำให้ประสิทธิภาพด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดีขึ้นอย่างไร หรือไม่ (สามารถแก้ไขจุดบกพร่องในกฎหมายที่มีอยู่เดิมอย่างไร?)

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ส่วนที่ 2 การบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาใช้ดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ท่านคิดว่าการนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้ในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ในปัจจุบันนี้มีปัจจัยเรื่องใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคที่ทำให้การนำมาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้ในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดน้อยมากเมื่อเทียบกับคดีที่มีการมีการจับกุมพิพากษา เกิดจากสาเหตุใด

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าเหตุตามข้อ 2 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง และท่านมีข้อเสนอแนะใดเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พันตำรวจโทสุณัย หาเรือนพีชน์
วัน เดือน ปีเกิด	๓๐ ตุลาคม ๒๕๐๑
การศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ๒๕๒๙
ประวัติการรับราชการ	<p>พ.ศ. ๒๕๒๑ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดกองกำกับการศูนย์รวมข่าว (ศูนย์วิทยุ ๑๙๑) กองบังคับการสายตรวจ และปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล</p> <p>พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ตำแหน่งรองสารวัตร สังกัดแผนก กองกำกับ ๒ กองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร</p> <p>พ.ศ. ๒๕๓๖ รองสารวัตร (สอบสวน) แผนก ๑ กองกำกับการ ๖ กองปราบปราม</p> <p>พ.ศ. ๒๕๓๗ รองสารวัตร (สอบสวน) สังกัดแผนก ๑ กองกำกับการ ๔ กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง</p> <p>พ.ศ. ๒๕๔๐ สารวัตร (สอบสวน) สังกัดแผนก ๑ กองกำกับการ ๔ กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง</p> <p>พ.ศ. ๒๕๔๒ สารวัตร (สอบสวน) สถานีตำรวจนครบาลบุคคโล กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 กองบัญชาการตำรวจนครบาล</p> <p>พ.ศ. ๒๕๔๔ โอนย้ายมาเป็นข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ สืบสวน สอบสวน สำนักคดี สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน</p>
ตำแหน่งปัจจุบัน	พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย สำนักงานป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน ถึงปัจจุบัน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน : กรณีศึกษาความผิดมูลฐานยาเสพติด

ผู้วิจัย พันตำรวจโทสุณัย หาเรือนพีชน์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศไทยนับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คณะรักษาความสงบแห่งชาติ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายาม แก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด นั้น มีมูลเหตุจูงใจมาจากผลตอบแทนหรือผลกำไรที่ได้รับนั้นสูงมาก ทำให้ผู้กระทำความผิด เห็นว่า คຸ້ມกับการเสี่ยงที่จะกระทำความผิดโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย แม้ว่ารัฐบาลทุกรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นอย่างมาก ด้วยการกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งมีการนำกระบวนการทางกฎหมายออกมาบังคับใช้อย่างเด็ดขาดและจริงจังก็ตาม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังจนสามารถมีผลการ ดำเนินการในด้านต่างๆ สูงขึ้นมากกว่าหลายปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ ได้ผลมากนัก ด้วยข้อจำกัดและเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ สถานการณ์ความมั่นคง

ในอดีตการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดไม่ว่าผู้เสพ ผู้ครอบครอง ผู้จำหน่าย หรือผู้ผลิต ฯลฯ และของกลางยาเสพติด ในแต่ละคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจ สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมของกลางยาเสพติด และเงินหรือทรัพย์สินได้เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังมีผู้กระทำความผิดเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงจูงใจให้มีการกระทำความผิดคือ เงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากที่ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด โดยผลประโยชน์ดังกล่าวถูกนำกลับมาใช้เป็นทุนในการกระทำความผิดครั้งต่อไป ตลอดจนการสร้างอิทธิพลและเครือข่ายจนกลายเป็น อาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดจะนำเงินและทรัพย์สินไปเก็บรักษาไว้กับบุคคลใน ครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดเพื่อหลบเลี่ยงการดำเนินการยึดหรืออายัดของเจ้าหน้าที่ โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมี 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ในส่วนของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นั้น ถือว่าเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อมุ่งที่จะปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้มีการนำมาตรการพิเศษต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการของประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบและยึดหรืออายัด และนำไปสู่การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และในกรณีที่ไม่สามารถจับตัวผู้กระทำความผิดได้ แต่ในกรณีที่ศาลยกฟ้องหรือในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ หรือ กรณีที่ไม่ได้ดำเนินการยื่นคำร้องภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ก็จะไม่สามารถดำเนินการขอให้ริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ และโดยหลักการทางอาญาเกี่ยวกับ “ กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง ” (ex post facto law) ดังนั้น จึงไม่สามารถดำเนินการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้มาจากการกระทำความผิดก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับได้

ส่วนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย ทั้งมาตรการทางอาญาและมาตรการทางแพ่ง โดยมาตรการทางอาญา บัญญัติให้การกระทำ หรืองดเว้นกระทำซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดและมีบทลงโทษ หากมีการกระทำในลักษณะดังกล่าว ส่วนมาตรการทางแพ่งนั้น เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน พิจารณาจากการได้มาซึ่งทรัพย์สินของเจ้าของ หรือผู้ครอบครองว่าได้มาชอบด้วยกฎหมายหรือไม่อย่างไร หากไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมให้ลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไปได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ ดังนั้น การพิจารณาว่าจะให้ทรัพย์สินใดตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ จะพิจารณาจากตัวทรัพย์สินนั้นโดยตรงว่า ทรัพย์สินที่จะดำเนินการยึด หรืออายัด หรือยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่อย่างไร หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการแปรสภาพทรัพย์สิน หรือเป็นดอกผลของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่ได้ผูกติดกับการดำเนินคดีอาญาของบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นหลัก กล่าวคือไม่ว่าผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงจะถูกลงโทษตามคำพิพากษาในคดีอาญาหรือไม่ ก็สามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งในจำนวนความผิด 25 มูลฐาน

ดังนั้น การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถยึดอายัดได้ทั้งตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยในช่วงระยะเวลา

ตั้งแต่ พ.ศ.2553 - พ.ศ.2557 สำนักงาน ป.ป.ส. ได้รับรายงานคดียาเสพติดจำนวน 1,279,369 คดี ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน จำนวน 16,860 คดี ส่วนสำนักงาน ปปง. ได้รับรายงานคดียาเสพติดจำนวน 1,335 คดี เมื่อพิจารณาจากข้อมูลรายงานการจับกุมคดียาเสพติดอันเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 สำนักงาน ปปง. ได้รับเรื่องเพื่อพิจารณาดำเนินการเพียงร้อยละ 0.10 ของจำนวนคดีที่เกิดขึ้น

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า แม้จะมีกฎหมายที่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งสองฉบับ แต่การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนากระบวนการผลิต จำหน่าย ทำให้ยากต่อการจับกุมและตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จึงต้องมีการประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะสามารถตัดวงจรการกระทำความผิดมิให้อาชญากรนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ได้ต่อไป จากข้อมูลผลการจับกุมดำเนินคดี และข้อมูลการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินของ สำนักงาน ปปง. ดังที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สำนักงาน ปปง. ยังไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้มากเท่าที่ควร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุ และปัจจัยที่มีผลต่อการประสานงานระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไปดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไปใช้ดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษารายงานการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และรายงานการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 – พ.ศ.2557

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษา วิเคราะห์การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยมุ่งเน้นสาเหตุ และปัจจัยที่มีผลต่อการประสานงาน

ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการนำพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ไปดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้ข้อมูลจากกฎหมาย ระเบียบ กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และรายงานการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. และรายงานการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ง. ตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2557 รวมทั้งการร่วมสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงานและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขให้เป็นรูปธรรมอันจะนำไปสู่การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยและรวบรวมข้อมูลพบว่าปัญหาและสาเหตุเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ระหว่าง สำนักงาน ป.ป.ง. และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ , สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด , กรมสอบสวนคดีพิเศษ) ยังไม่มากเท่าที่ควรนั้น เนื่องมาจาก

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวน (หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย) ขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย และการประสานงานกับสำนักงาน ป.ป.ง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ. 2544

2. สำนักงาน ป.ป.ง. ไม่มีการจ่ายเงินสินบนและรางวัลกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งแต่เดิมก่อนปี พ.ศ.2550 เคยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2546 ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ยกเลิกระเบียบดังกล่าว แม้ว่าปัจจุบันจะมีระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2557 ข้อ 10 แต่หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้ให้เบาะแสนั้น ไม่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงและระเบียบดังกล่าวไม่มีความชัดเจน

3. พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ง. ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการอบรมให้ความรู้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ป.ป.ง. ยังไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานเท่าที่ควร และขาดความต่อเนื่อง

4. สำนักงาน ปปง. ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่ซึ่งไม่สามารถร่วมดำเนินการ และให้คำปรึกษาแนะนำกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ในทันทีที่เกิดเหตุ และนอกจากนั้นยังขาดปฏิสัมพันธ์อันดีในประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในระดับผู้บริหารซึ่งเป็นผู้วางนโยบายในแต่ละหน่วย และผู้ปฏิบัติ เพื่อจะได้มีการกำหนดทิศทางการประสานอย่างชัดเจนอันจะทำให้ผู้ปฏิบัติไม่เกิดความสับสน ดำเนินการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสะดวกในการรายงานและการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนลดค่าใช้จ่ายในการรายงานคดีมายังสำนักงาน ปปง. จึงควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาช่วยโดยการจัดทำระบบการรายงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

2. สำนักงาน ปปง. และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมาย และการประสานงานกับสำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานฯ ตลอดจนระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติไม่เกิดความสับสนและสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สำนักงาน ปปง. ต้องเร่งรัดดำเนินการให้มีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการ ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2557 เพื่อนำมาจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและบุคคลภายนอก เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ

4. จัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โดยจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจด้านการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน วิเคราะห์ธุรกรรม การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และมีการทบทวนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ให้มากขึ้น เพื่อสร้างองค์ความรู้และฝึกฝนให้เจ้าหน้าที่ สำนักงาน ปปง. มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและสามารถร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นมืออาชีพ

5. การปรับปรุงโครงสร้างของ สำนักงาน ปปง. เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่ส่วนภูมิภาคต่างๆ ซึ่งในเรื่องนี้อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ในเบื้องต้นควรมีผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ชัดเจนในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนเริ่มจัดเจ้าหน้าที่ไปประจำภูมิภาคที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดฐานฟอกเงิน และสำนักงาน ปปง. ต้องมีการนำเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มาช่วยปฏิบัติงานในภารกิจของ สำนักงาน ปปง. และจัดหาค่าตอบแทนให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ